

MOLIMO TE, KRISTUS, IN TE HVALIMO, KER SI S SVOJEM KRIŽEM SVET ODREŠIL.

STANE KREGAR, križev pot v župnijski cerkvi na Ježici

duhovno

življenje

Škof msgr. Metod Pirih z dr. Francetom Gnidovcem v cerkvi župnije Fatima, kjer se je srečal tudi z okoliškimi rojaki. Foto: Ivan MAKOVEC

Škof Metod Pirih ob zaključku Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši. Foto: Marjan LOBODA

Učiteljice slovenskih sobotnih šol, ki so odšle v petek 20. januarja na seminar slovenščine v Slovenijo za en mesec.

VPRAŠANJA in POGLEDI

MARJAN LOBODA

V začetku decembra preteklega leta sem imel priložnost srečati se z nekaterimi rojaki v Torontu - Kanada in v Clevelandu - ZDA. Govoril sem s starimi znanci, o katerih bi lahko rekel, da so odločilno pripomogli pri gradnji in potem tudi vzdrževanju slovenske skupnosti tako v eni kot drugi deželi. Obujali smo spomine na tiste dni, ko smo polni idealizma in zavzetosti za slovensko stvar, ne oziraje se na porabljen čas in denar, delali vsak na svojem kraju,

da bi Slovenija postala spet „srečen dom vsem, ki v njem prebivajo“.

Kot dobri in iskreni prijatelji smo si tudi odkrito drug drugemu postavili vprašanje: Kaj se ti zdi, kako gledaš na razvoj dogodkov v Sloveniji? Je to tista Slovenija, o kateri smo sanjali in za katero smo delali? Je to tista Slovenija, za katero so umirali tisoči naših najboljših ljudi, naših sorodnikov, prijateljev? Vprašanja, ki so kakor oster nož neusmiljeno rezala prav do obisti. Čeprav v njih nisem zasledil nobenega grenkega obžalovanja za vse delo v preteklosti, sem pa videl neko globoko skrb ali — če hočete — neko razočaranost in bojazen, da smo bili spet operharjeni.

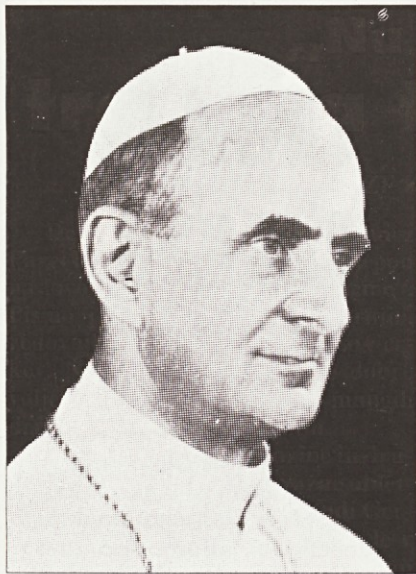
Drug drugemu smo skušali pomagati iz tega mučnega občutka. Dopovedovali smo si, da je komunizem vplival na naše rojake doma z vso silo skoro pol stoletja, da se toliko opustošenje ne dá popraviti v teku ene niti dveh ali treh generacij. Vemo tudi, da če bi danes bilo v Sloveniji vse lepo in prav, če bi bilo tam na stotine dobrih in sposobnih ljudi, pripravljenih zastaviti svoje moči in zmožnosti za moralno in družbeno prenovno na krščanski osnovi, da bi potem komunizem, če bi pustil za seboj tako idealno stanje, pravzaprav niti ne bil tako slab. Vendar vsi vemo, da z vso težo držijo besede škofa Gregorija, da je komunizem največja nesreča za slovenski narod. Kaj drugega naj bi ostalo za njim po petdesetih letih njegove nadvlade kot strašno opustošenje na vseh področjih narodovega življenja, kar nas sedaj tako moti in boli. To resničnost sprejeti res ni lahko.

Tudi med nami v Argentini mnoge navdaja skrb, da bi se toliko dobrih ljudi, ki so z najboljšo

voljo veliko žrtvovali za plemeniti cilj svobodne in demokratične Slovenije, ki se nam pa sedaj zdi tako nekam daleč, čutilo izigrane v svojih najboljših namenih. Kot je stalna nevarnost „utrujenost dobrih“, tako ne bi bila nič manj pogubna „razočaranost dobrih“.

Kako te negativne občutke spremeniti v pozitivne? Kako ohraniti živo in dejavno ljubezen do Slovenstva po vsem tem? Mislim, da je pri tem treba računati z več stvarmi. Najprej se moramo nekako „odčarati“ od naše idealne ali — če hočete — nerealne vizije Slovenije, ki smo si jo v 40 letih zdomstva ustvarili. Postaviti je treba neke bolj realne baze našemu odnosu do Slovenije. Nadalje bi bilo koristno, da se bolj ozremo vase, da bolj pogledamo, kje in kako mi stojimo. Morda bi Sloveniji raje več koristili z zgledom kot z besedami. Če vidimo danes v Sloveniji povsod na oblasti več ali manj prikrito „udbomafijo“, ki z vso naglico „prijavitizira“, kar ji pride pod roke, če nas boli globoko razkristjanjenje slovenske družbe, če težko razumemo izgubo zgodovinskega spomina, pomanjkanje čuta za pravičnost in poštenje in še toliko drugih stvari, ki nas motijo, obenem pa vidimo, da smo proti vsemu temu skoro nemočni, skušajmo pomagati z zgledom. Ne glede na razmere doma, gradimo v svet dobro družbo, v kateri bo vladalo poštenje, čut za pravičnost, bratska ljubezen, navdušenost za slovensko stvar. Taka skupnost bo Sloveniji lahko več koristila kot ne vem kakšne poslanice, članki in govori.

Kaj če bi o tem malo več govorili na naših sejah in sestankih? Kaj če bi malo bolj pričeli skrbeti za našo skupnost, za naše ljudi tukaj, med nami? Saj je graditev dobre, prijateljsko

Pismo ZSMŽ PAPEŽU PAVLU VI.

leta 1970 o pomorjenih domobrancih

Sveti oče,

z vero in zaupanjem v Vašo pravično dobrotnost in očetovsko uvidevnost se v stiski pietetnih čustev in bolečine ter v krščanskem usmiljenju do rajnih sinov, očetov, bratov, zakoncev, sorodnikov, rojakov — zatekamo k Vam, sveti oče, v prepričanju, da bo po Vašem prizadevanju in razumevaajočem posredovanju moglo biti zadoščeno četrstoletni krivici, zagrešeni nad množico mrtvih sinov našega malega, mučeniškega slovenskega naroda.

To našo narodno tragedijo povzemamo le v glavnih obrisih, saj vemo, da ste po

svoji vsestranski zavzetosti in skrbnosti za usode vseh ljudstev zemlje poučeni tudi o usodnosti, ki je ob koncu druge svetovne vojne leta 1945 zadela okrog dvanajst tisoč slovenskih protikomunističnih borcev, vojščakov za obrambo krščanske vere, svoje domovine in

svojine, organiziranih v domobranskih in četniških vojaških formacijah.

V te obrambne odrede so se povezali naši sinovi potlej, ko so v Jugoslaviji (katere sestavni del tvori naša ožja domovina Slovenija) komunistične parti-

proti okupatorju borbo za nadoblast brezbožne in protibožne vladavine. V ta namen so sprožile bratomorno preganjanje rojakov, ki so ostajali zvesti svoji veri in idealističnim življenjskim nazorom.

Ob koncu vojne se je glavnina pro-

povezane skupnosti, v kateri se bodo ljudje dobro počutili, tudi delo za narod, mar ne? In če bi pri pripravi naših prireditev in raznih srečanj malo bolj pomislili na to, da se bodo sodelujoči dobro počutili, da bodo nam všeč, ne pa toliko na to, da nas bi razni obiski pohvalili ali strmeli nad nami? Ali ne bi bilo lepo, če bi napolnili npr. veliko dvorano v Slovenski hiši, kadar nastopi naš zbor, naši igralci ali predava naš strokovnjak in ne samo takrat, ko pride kdo od zunaj? Ne bi rad, da bi me kdo napak razumel: nič nimam proti raznim obiskom; prav je, da jih lepo sprejmemo in radi poslušamo, če nam kaj pametnega in koristnega povedo. Mislim pa, da se moramo utrditi v prepričanju, da sta naš obstoj in rast odvisna predvsem od nas. In če mi iz sebe ne bomo močni, nam tudi od zunaj nihče, pa četudi iz Slovenije, ne bo mogel pomagati.

Morda bi kazalo nekoliko razmisliti tudi o pismu preroka Jeremije, ki ga je pisal izraelskim izgnancem v Babilon in ki ga je pisatelj Rebula navajal v svojem govoru ob 40-letnici SKA v Cankarjevem domu v Ljubljani: „Zidajte hiše in prebivajte v njih, zasajajte vrtove in uživajte njih sad! Ženite se in rodite sinove in hčere, oženite svoje sinove in pomožite svoje hčere, da bodo rodile sinove in hčere, *da se boste ondí množili in se ne boste manjšali!*“ Skrbite za blaginjo dežele, kamor sem vas izgnal, in molite zanjo h Gospo-

du; kajti njena blaginja je vaša blaginja.“

Prepričan sem, da nas je še mnogo, ki nam ni vseeno, kakšna bo usoda slovenskega naroda, pa tudi ne, kakšna bo usoda naše zdomske skupnosti. Mislim, da je mogoče najti skladnost z našim življenjem Slovenstva v Argentini ali kjer koli drugod po svetu in zvestobo slovenskemu narodu, iz katerega izhajamo. Prav tako pa je mogoče vskladiti zvestobo deželi, v kateri sedaj prebivamo in je rojstna domovina našim otrokom in našim vnukom, s spoštovanjem in ljubeznijo do naroda, v katerem so naše in njihove korenine. Mislim, da ima vsak, ki se čuti Slovenca, pa naj bo rojen in naj živi kjerkoli, pravico živeti svoje Slovenstvo, ne da bi pri tem moral na kakršen koli način zapostavljati svojo zvestobo do dežele, v kateri živi. Naše Slovenstvo je pač drugačno od Slovenstva, ki ga živijo rojaki, ki žive v Sloveniji, a zato nič manj vredno.

Te misli sem napisal iz notranje potrebe, ki se mi je porodila ob številnih razgovorih in pismih s prijatelji v Argentini in po svetu. Niti malo si ne domišljam, da so povsem prav izražene, in veseli bom, če bodo vzbudile nove poglede na obravnavano problematiko. Mislim pa, da je o teh stvareh pametno govoriti in razčistiti pojme, potem pa pristopiti k delu, „da bomo živeli Sloveniji v čast in razcvet, deželi, ki ji pripadamo, in vsej človeški družbi v blagodejen razvoj...“

tikomunističnih borcev umaknila na Koroško — to je starodavna slovenska dežela, priključena s sklepom mirovne pogodbe po prvi svetovni vojni Avstrijski republiki. Tam so se v dobri veri zatekli pod zaščito angleških okupacijskih čet. Po nerazumljivem postopku ali nemara zaradi netočne poučenosti, je ta vojaška komanda izročila in brezpogojno predala večino omenjenih slovenskih borcev kot ujetnike Titovim zmagovitim partizanskim odredom.

Tako prevzete protikomunistične vojščake in še nekaj na domačih tleh zajetih so potlej z redkimi izjemami — ponovno poudarjamo, že po končani vojni — razorožene, brez zakonitih ali kakršnihkoli sodnih postopkov, po predhodnem mučenju in po večini z žico povezane — masovno pomorili. Trupla pobitih so omahnili ali so jih pometali v naravna brezna, v kraške in druge jame, jih ponekod razstrelili in povsod zasuli ter zravnali z zemljo, da ni ostalo sledu za grobovi.

Nekaj takih žrtev, izmed tistih, ki so le ranjeni ne do smrti zadeti popadali v omenjene skupne grobove, nad katerimi so se usmrtnitve vršile, so se po milosti božji utegnili v noči, preden so jih zasuli, rešiti in se pred preganjanjem umakniti v tujino. Tu žive skupaj z ostalimi ideološkimi emigranti. Še več živčih prič je najti v domovini, kjer pa so obsojeni na molk. O podrobnostih dejanj in zemljepisnih ležišč obstaja že nekaj pričevalne literature, izdane — iz razumljivih vzrokov — v tujini. Za neobjavljene primere se še zbira podatke.

Vsa navedeno pa so že dopolnjena, nespremenljiva dejanja, o katerih sodbo prepuščamo z naše strani Bogu in zgodovini. Gornje vrstice imajo le namen, obuditi Vam, sveti oče, v spominu ta drobec žalostne zgodovine naših dni, tragedijo našega malo znanega, a nič manj krutega slovenskega Katyna, da Vam bo lažje razumeti namen naših želja in hotenj.

Letos mineva petindvajset let, odkar nas spremlja ne samo bolečina žalovanja za izgubljenimi svojci in rojaki, čemur ni več človeške pomoči, temveč nas muči tudi trpka zavest, da leže kosti njih, ki so se žrtvovali mučeniške smrti

za vero in svobodo domovine — še vedno zavržene, zaničevane kot ostanke izvržkov človeške družbe in v neblagoslovljeni zemlji.

Ostajajo, kamor so padali krivično pomorjeni, kamor so jih namesto molitev spremljale v poslednji pozdrav le kletve in preklinjanja, namesto rešnega blagoslova dinamit in granate, in so jih škropili curki lastne krvi v zameno za kaplje očiščevalne blagoslovljene vode.

Tam ostajajo zasuti — in z njimi prekletje, ne da bi jih kdaj lahko kdo preložil na božjo njivo, ne da bi jim kdaj kdo mogel zasaditi vsaj skromni križ nad brezimna ležišča.

In ne da bi jim doslej kdaj priznal zmagoviti brat vsaj svojstvo premagane nasprotnika in jim kot takim izkazal posmrtno čast, kakršna gre junakom, ne zločincem! — čeprav premaganim.

Težko je prenašati spoznanje, da ne opravimo naše krščanske in pietetne dolžnosti za mučeniške svojce in rojake; še težje je odhajati s tega sveta materam, ženam, hčeram, sestram v zavesti, da niso mogle in znale doseči blagoslovljenega mirnega pokoja za svojce.

V taki stiski se obračamo na Vas, sveti oče, s prošnjo za posredovanje in pomoč. Iz poročil posnemamo, da je v Vaših namerah sprejeti v avdienco sedanjega predsednika Jugoslovanske federativne republike Jugoslavije, Josipa Broza-Tita, ko bo le-ta vrnil obisk predsedniku italijanske republike. Z zaupanjem in vdano si upamo prositi Vas, sveti oče, da ga ob tej priliki opozorite na gori opisano stanje in s tem v zvezi na človečansko dolžnost, ki ga veže kot sedanjega državnega mogočnika — tembolj po sklenjenem konkordatu — da ukrene potrebno, kar bi vsaj v mali meri izravnalo dolga leta trajajoče krivično in grešno stanje.

Uvidevamo, da je ponekod tehnično nemogoče, dvigniti kosti — npr. iz globin kraških brezen — in jih prenesti na krščanska pokopališča. Ne vidimo pa nikakršnih ovir za ljudi dobre volje, da ne bi mogla biti dana taka možnost, kjer je to izvedljivo, oziroma omogočiti naknadna verska opravila nad danimi

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE za februar

Splošni: Da bi katoliške vzhodne Cerkve v vzhodni Evropi svobodno pospeševale pravičnost in dobrotelost v svojem okolju.

Misijonski: Da bi redovniške skupnosti v polnosti živele misijonsko razsežnost svoje karizme.

Slovenski: Da bi krst otroka prebudil v družini veselje za dar življenja in zaupanje v božje varstvo.

Za marec

Splošni: Za vse, ki so zaradi porabništva in krivične gospodarske ureditve porinjeni na obrobje družbe.

Misijonski: Da bi mlade afriške Cerkve rasle v veri in misijonskem polju.

Slovenski: Da bi starši ob krstu otroka začutili hvaležnost zaradi veličine in odgovornosti duhovnega občestva.

grobovi, kjer je prekop stvarno nemogoč, ter postaviti na takih mestih križno ali kako drugačno znamenje rajnim v čast in spomin.

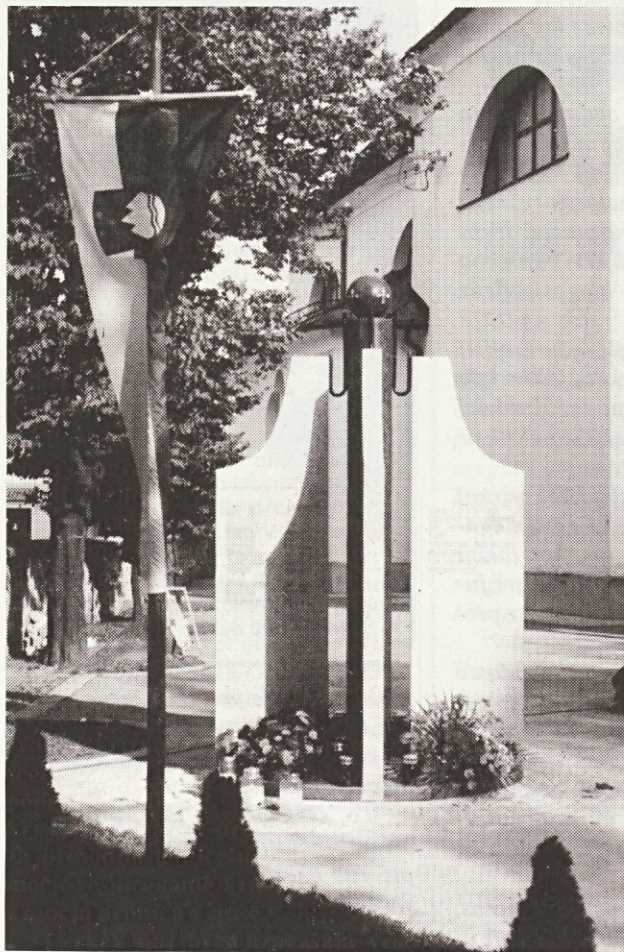
To, sveti oče, je naša prošnja in srčna želja. Prepričane smo, da bomo pri Vas našle razumevanje, v Vas pa najboljšega, najprimernejšega in avtoritativnega zagovornika naših hotenj.

Zaradi lažjega in neposrednejšega sporazumevanja dodajamo temu originalnemu tekstu v našem slovenskem — še veren prevod v Vašem italijanskem maternem jeziku.

Zahvaljujemo se Vam za vso dobrohotnost, ki je bomo od Vaše svetosti deležne v tej naši nuji, in Vas prosimo apostolskega blagoslova za nas in naše družine. Me pa bomo v naših molitvah prosile Vsemogočnega, naj Vas obdaruje v Vaši težki in odgovorni pastirski dejavnosti s posebno milostjo modrosti, da bo moglo človeštvo po Vaših preudarnih sklepih lažje premagovati blodnje naših vihnarnih dni.

Odbornice, članice in somišljenke ZVEZE SLOVENSkih MATER IN ŽENA v BUENOS AIRESU, Argentina, v predstavništvu vseh prizadetih slovenskih mater, žena in deklet v domovini in tujini.

V Buenos Airesu, na Vernih duš dan 1970

Našim logaškim fantom in možem, — našim domobrancem

Končno se le vračate v svojo domačo vas. Dolgo časa vas že pričakuje. Nekdanja vas je prerastla v lepo urejeno mesto.

Tudi mi, prisiljeni izseljenci, smo prišli, vsaj v duhu, da Vas skupno z vsemi Logatčani dobre volje, brez razlike mišljenja, sprejmemo kot brate, ki se utrujeni vračajo domov.

Tako smo vendarle spet vsi skupaj, doma, kot nekoč.

Doma, pri cerkvi sv. Nikolaja — pod lipama — kjer je potekala naša brezskrbna mladost.

Vse dokler ni počil prvi strel. Kdo ga je sprožil?

Nastala je noč — strašna noč, ki je pokrila vso slovensko zemljo!

Zakaj je brat moril brata?

Ali bo to pojasnila pravična zgodovina?!

Dragi sošolci, sosedje, prijatelji — kako dolga je vrsta Vaših imen — nikdar vas nismo pozabili!

Naplavljeni na drugi strani oceana — v tistih neprespanih nočeh, ko je klic domovine trgal srce in dušo, smo vas videli. Korakali ste skozi vas, mladi, polni življenja, s pesmijo na ustih.

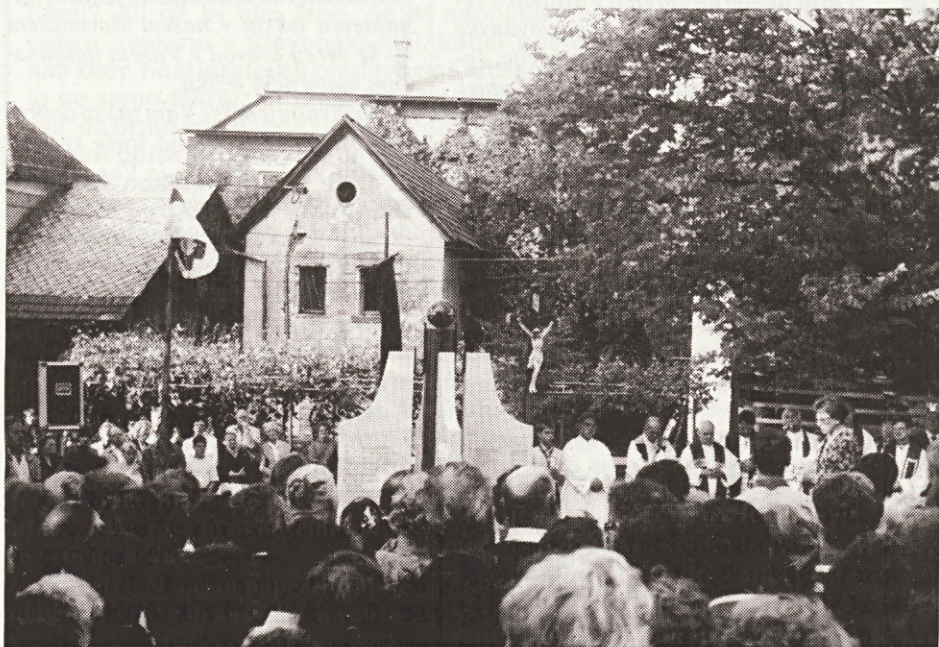
Zdaj vem.

Vaša pesem je zamrla za vedno. Vaša imena, vklesana v mrzli kamen, in tista nesrečna letnica 1945 to potrjujejo.

Zdaj ostanete pri nas, dragi fantje, mrtvi domobranci. Za vedno! Tu, pri cerkvi, v kateri je nas skoro vse krstil pokojni

g. Remškar, ob dveh starih lipah, smo vam pripravili zadnji dom. Za nas bo to svetišče. Svetišče, kjer počivate Vi — naši mučenci — naša slovenska vojska. Na ta sveti kraj bomo romali iz vseh krajev sveta, mi, ki smo še ostali, naši sinovi, vnuki in vnukov vnuki, vse dokler se bo razlegala slovenska beseda po svetu.

Vam, domobranci, izročamo v varstvo našo lepo slovensko zastavo, za katero ste dali življenje. Danes je ta zastava simbol naše samostojne države Slovenije, tisočletni sen naših prednikov. Izprosrite

Odkritje spomenika padlim domobrancem v Dolnjem Logatcu.

Spodaj: Govori ga. Pavči Eiletz

Na konzulatu

JOŽE CUKALE

Prečkala sta Diamantno ulico. Izložbe trgovin so bile do vrha napolnjene, pa ne preveč vabljive zaradi sajastih šip. Pred njimi pa je sedelo stotine stojničarjev, prodajalcev na drobno, ki so jih večji trgovci tolerirali, saj so bili ti oturbani temni ljudje z zelišči in bogatimi mustačami strah mladih najstnikov, katerih žejne oči in lačni želodci so bili zmerom na preži, da kaj staknejo in seveda fliknejo.

Prebiti se na drugo stran ceste v mirnejše predele „Mesta radosti“ se rokohitrsko posreči le tistim, ki poznajo mesto, ljudi, in se znajo zvijati med množico. Sunil Čaterdži in Šoukal sta bila vajena velikanskega mestnega žonglerstva in sta kmalu našla izhod in dovolj prostora, da sta prosteje naprožila svoje korake proti Palm avenjiji.

Vrišč in zmešnjava jezikov in narečij je potišala med mogočnimi zidovi, ob katerih so v ravnih vrstah stremele proti nebu palme. Pa ne kokosove, tudi ne dateljeve, pač pa tiste srebrne, ki nabreknejo sredi debla, se spustijo v svojo vitkost pod krošnjo in mečejo dolge sence na redke popotnike, mimo katerih hité bele limuzine inozemskih podjetij in ambasad s čuječimi do zob oboroženimi stražarji. Palme na teh luksuznih ulicah pa ne rodijo sadov...

Konzulat „Balkan“.

Ustavila sta se in Nišid se je nasmehnil Šoukalu, ki se je za čas obotavljal.

Samo dve leti je tekla reka in prevalila milijone valov v naročje bengalskega zaliva, odkar je dobil naročilo, pravzaprav opozorilo, naj za dva dni ostane lepo doma,

blagoslova, miru in lepo bodočnost naši mladi državi!

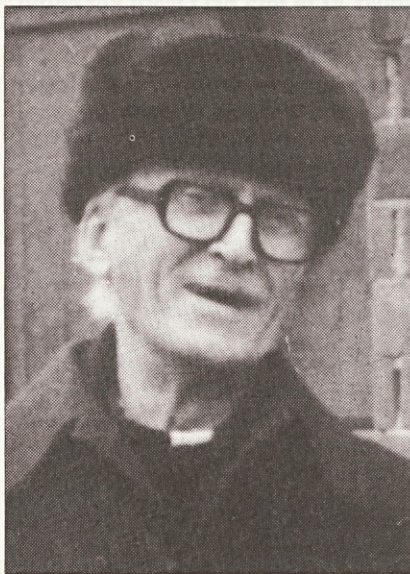
Posebej pa Vas prosimo eno:

Vi, ki ste odpuščali svojim krivnikom, pomagajte nam vsem, vsem sinovom slovenske matere, zlasti tistim, ki so najbolj potrebni milosti, kesanja in odpuščanja. Dajte nam veliko srce, da bomo veliko ljubili, da si bomo spet bratje med seboj.

Tako nam Bog pomagaj in Vi, dragi fantje logaški!

Logatec, 25. septembra 1994

Majda Maček Skubičeva

ker je jahta Galeb na obisku in na njej prijatelj Indije, znameniti voditelj balkanske federacije, heroj balkanskega levičarstva, prsluli Tito — prijatelj Egiptčana Nasserja in indijskega Nehruja.

„Torej karantena? Hišni pripor?“

„Da, nekako tako bo, kakor pravite,“ mu je detektiv iz ministrstva sporočil. Skupaj sta spila skodelico kave. Bil je prijazen mož iz Madrasa in katoličan, ki je vedel ali vsaj slutil, za kaj gre.

Tudi Nišidu so se prsti nervozno tresli, ko si je prižigal že drugo cigareto.

„V primeru, da me pridržijo več kot uro, obvesti mojega predstojnika, kot sva domenjena.“

Duhovnik se je pri vhodnih vratih predstavil policistu. Ta ga je vodil skozi lepo urejen vrt do stopnišča. Srce mu je bilo močnejše, kot da bi ga spomnilo, da je pred leti prestal precej čudno takikardijo. A bil si je svest, da je na pravem potu. Njegov višji ga pošilja v Združene države z nasvetom, naj se na potu oglasi tudi doma. Prijetne hladne mesece tropskega pasu bo treba žrtvovati za novembrski hlad. Vročina mu je izpila tisto kri, ki mu je nekoč poganjala v lica jabolčno rdečo bravo, da so mu pred leti gimnazijci in študentke šli s prsti po njih, če so originalna ali le šminka. Izginila je tista svežost in

mu pustila za spomin neko osušeno belo rumenkasto polt.

Zajetna sekretarka, morda iz kake severne indijske pokrajine ali pa iz obmorskih krajev, kjer barvajo ljudi sonce in modri valovi, je odnesla vizitko. Prva napetost je jela popuščati tudi zaradi hladnih ventilatorjev. Občutek je imel tak, kakor bi prvič letel z letalom, ki ga stresajo motorji. Dihal je globoko kakor ob jutranji jogi.

Vrata so se odprla in v sprejemnico je vstopil človek srednje rasti in prikupnega obraza, ne star ne mlad, v obleki najnovejše mode.

Poklonil se je. „Imam čast govoriti s konzulom?“ Grlo ga ni hotelo čisto ubogati.

„Ali niste Slovenec?“ mu je vrnil pozdrav g. Stanič s kar prijaznim nasmehom. Šoukal se je zavedel, da govori angleško. Iz vizitke pa je konzul razbral, da želi prišlec potovati.

„Da. V Ameriko nameravam.“

„In tudi domov, kajne?“

„Zavisi od vaše prijaznosti.“

Stanič je pozvonil in prikazala sta se dva postavna fanta, črnogorsko zagorjela, s težkim strojepisom. Menda sta zaradi njegove teže pričela robantiti skozi zobe in onemu ni ušlo, da so bile kletvice precej turško pobarvane z zadahom po seksu. Z roko ju je odslovil in s prsti šel čez strojepis. Šele na povratku sta z Nišidom ugotovila, da je bil magneto fon.

„Ne bo težav. Zadnjič sva se srečala z belgijskim konzulom v vašem kolegiju na Park Stritu. Povedal mi je vaše ime in da ste bili tudi vi povabljeni na čajanko. Vas pa ni bilo. Škoda.“

„Imel sem že drugi napad malarije in nisem mogel ustreči. Opravičil sem se s pismom.“

„In tudi srce vas boli, kakor vem?“

Morda je za duhovnikovo slabost zvedel preko Belgije, morda pa...

„Ali bi kozarec terana? Jaz sem nareč izpod Svete gore. Ali bi morda pivo?“

„Alkohola ne pijem, hvala.“

„O, saj vas ne bom zastrupil. Malo kisle vode pa zares ne bo škodilo. Pokalica.“

„Kdaj ste prišli v Indijo?“ Vprašanje je bilo čisto preprosto, lahko pa tudi ne. Kot da ne bi vedel. Taki uradi imajo vse v evidenci.

Zdaj šele se je Šoukal bolj udobno usedel v naslanjač in zagledal na levi strani prostorne sprejemnice domačo zastavo z rdečo zvezdo. Ob njej pa maršalovo veliko fotografijo.

Vjudno je odklonil tudi cigareto.

„Na pragu tretjega tisočletja“

LOJZE KUKOVICA

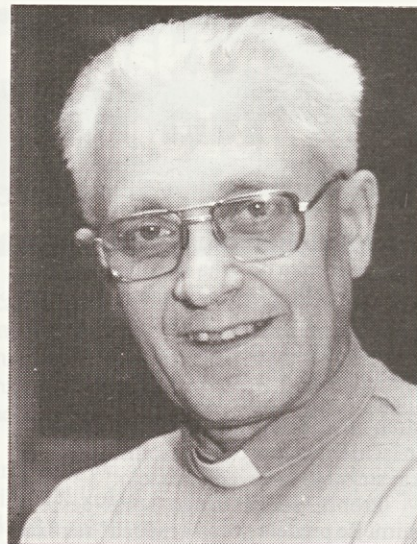
Desetega novembra 1994 je Janez Pavel II. objavil apostolsko pismo pod naslovom „Advenientetertio millenio“. Pismo je naslovljeno na hierarhijo, redovnike in laike, skratka na vso Cerkev. Ne pa na „na vse ljudi dobre volje“, kot je to navada pri mnogih drugih papeških dokumentih.

Kot posamezniki, družine in druge skupnosti praznujejo važne obletnice svojega življenja, tako tudi Cerkev praznuje svoje jubileje. Ne le v svojem imenu, temveč tudi v imenu vsega človeštva. In kateri je važnejši jubilej od onega, s katerim se spominjamo najvažnejšega zgodovinskega dejstva, ko je „prišla polnost časov in je Bog poslal na svet svojega Sina, rojenega iz žene“ (Gal 4, 4), namreč učlovečenja božjega Sina v telesu Marije? Cerkev ne sme pozabiti velikih jubilejev zgodovine odrešenja. In jih tudi ne, kajti ali ni cerkveno leto nenehno obhajanje jubilejev Jezusovega življenja in življenja tistih, ki so v neki mero sodelovali pri odrešenju?

Dva tisoč let bo kmalu, odkar se je uresničila evangeljska beseda: „In Beseda je človek postala in se med nami naselila; videli smo njeno slavo,

slavo, ki jo ima pri Očetu kot edino-rojeni Sin, poln milosti in resnice“ (Jn 1, 14). Dvajset stoletij človeške zgodovine bo že, odkar se je rodil med nas Jezus Kristus, Odrešenik sveta, edini srednik med Bogom in ljudmi, kajti „pod nebom ni drugega imena, v katerem bi se ljudje mogli zveličati. Po njegovi krvi imamo odrešenje, odpuščenje grehov po bogastvu njegove milosti. Učlovečenje božjega Sina je osrednji dogodek človeške zgodovine, zato ni čudno, da ves krščanski svet gleda v njem prelomnico svoje zgodovine in zato šteje leta pred Kristusom in po Kristusu. Temu načinu štetja se je pridružil tudi skoro ves ostali svet.

Z ozirom na učlovečenje božjega Sina se krščanstvo loči od vseh ostalih verstev. Medtem ko druga verstva izražajo tisočletno človekovo iskanje Boga, v krščanstvu ni človek tisti prvi, ki išče Boga, temveč je Bog prvi, ki osebno pride k človeku, da bi mu govoril o sebi in mu hkrati pokazal pot, po kateri ga je mogoče doseči. To je tisto, kar proglašča evangelist Janez na začetku svojega evangelija: „Boga ni nihče nikoli videl; edino-rojeni Sin, ki biva v Očetovem naročju, je pripo-

vedoval o njem.“ Po Kristusu človekova vera ni več samo v tem, da bi Boga trudoma iskal, temveč je odgovor Bogu, ki se mu razodene. Odgovor človeka Bogu kot Stvarniku in Odrešeniku.

In zakaj Bog išče človeka? Ker se je človek oddaljil od njega. Skril se je pred njim, kot se je nekoč skril Adam med drevesi v zemeljskem raj. Prevarati se je dal božjemu sovražniku. A Bog človeka ni prepustil njegovi brezupni usodi. Iskal ga je po svojem Sinu in ga vedno znova išče. Hoče, da zapusti poti greha, na katerih se vedno bolj zgublja. Hoče, da spozna, da se nahaja na zmotni poti. Hoče, da premaga zlo, ponuja mu odrešenje, ki se je izvršilo s Kristusovo žrtvijo

„Potem pa res nimate nobene človeške slabosti,“ je skoraj nejevoljno odvrnil predstavnik novega Balkana.

„Povejte mi, ali ste še protikomunist, gospod Šoukal?“ Bilo je manj pilatovsko, skoraj prijazno, išoč nekakšen ključ za nadaljevanje.

„Veste, da sem protikomunist, gospod konzul. Večkrat sem prepotoval vaše kraje svetogorske. S Sedejevo družino smo v tistih nacističnih časih hodili in prehodili pot od Vipave do Trsta in do Sosljana po navodilih našega vodstva iz Belega dvora, Korošca.“

„Vi bi se morali opredeliti za OF.“

„To je, za partijo?“ je počakal na konzulovo besedo.

„Ni nujno.“ Konzul je prižgal cigareto in dobil čas za odgovor.

Z druge strani je nadaljeval:

„Vi ste državni uradnik in ubogate

zakone vašega vodstva. Tako tudi duhovniki, ki jim je bilo svetovano, naj se ne rokujejo s komunizmom. Kajti najboljše agencije z najboljšimi informacijami, kaj se je dogajalo pod Stalinom, kaj pod njegovem Gulagu, je Cerkev zelo dobro informirala.“

„Vi ste jezuit, ali ne?“ je skušal zavreti poplavo besed. A ni mu prizanašal.

„Zakaj je maršal odpovedal pokorščino Dugašviliju? Tukaj sva na isti liniji, ali ne?“

„Kako so kaj vaši doma?“ Dobro je speljal pogovor v mirnejše vode. A oni je napadal.

„Oba moja brata sta padla ubita v letu 1945. Bila sta v domobranskem polku.“ Tehtal je vtis besed. Konzul se je premaknil na stolu, vstal in je stopil do okna, pa se ozrl, naslonjen na prizidek.

„Če bi domobranci ostali živi, bi na-

pravili z nami isto. Bil bi drugi Vietnam, neprestano gverilsko klanje.“

„To je vaše mnenje. Z vami ga delim le do neke meje, do neke možnosti. Priznajte, da so bili junaki na obeh straneh. Vetrinjska zarota pa je zavezala usta pravici in zaradi nje smo danes bolj razdeljeni kot kdajkoli v zgodovini.“

Državni uradnik je spet poklical in ukazal, naj se Šoukalu izstavi vizo za polet iz Amerike domov.

Konzul je izročil prosilcu dokument.

S tišjim glasom je skoraj prišepnil: „Kadar se zapeljem domov, se tudi jaz rad ustavim gori, na hribu nad Grgarjem.“ Pogledal mu je globoko v oči. „Na Sveti gori.“

„Naši iz bližine morja so šli vsi v boj, se skрили v gozdove, napadali tiste črnuhe, ki so nas gnjavili pol stoletja in več. Pri vas je bilo drugače. Nikar ne mislite, da ob-

nas križu. Česar ni mogel storiti grešni človek, je storil brezgrešni božji Sin Jezus Kristus.

Ni mogoče v nekaj kratkih stavkih predstaviti bogatega apostolskega pisma Janeza Pavla II. Osebnost bomo morali vzeti potreben čas in duhovni mir, da se poglobimo vanj. Tu bi se rad dotaknil le točke, ki je v svetu vzbudila največ odmeva, namreč papeževega poziva kristjanom, naj priznajo in obžalujejo, kar je Cerkev zagrešila v zadnjem tisočletju. Četrto poglavje pisma je v glavnem posvečeno tej temi. Radost jubileja je namreč — po papeževih besedah — tudi veselje nad odpuščenim grehom in krivdo, veselje nad spreobrnjenjem.

Prav je, pravi papež, da ob koncu drugega tisočletja krščanske zgodovine Cerkev z bolj živo zavestjo prizna grehe svojih sinov, spominjajoč se vseh okoliščin, v katerih so se v zgodovini oddaljili od duha Kristusovega evangelija in so nudili svetu namesto pričevanja življenja iz vere protipričevanje in pogosto pravo pohujšanje. Čeprav se Cerkev zaveda, da je sveta, ker je sveta njena glava, Kristus, svet njen nauk ter milost, ki ji priteka od Glave, pa ne nehava istočasno priznavati, da je grešna v svojih udih. Ne v vseh in vedno. Veliko svetosti je v Cerkvi, a Cerkev se zaveda, da je v njenih udih tudi mnogo greha. Cerkev zato ne bi smela prestopiti praga tretjega tisočletja, ne da bi si priklicala živo v

zavest, kako je preživela zadnjih 10 stoletij. Priznati grehe in slabosti preteklosti je stvar lojalnosti in poguma, predvsem pa tudi dejanje pravičnosti. Pred Bogom, pred seboj in pred svetom!

Štiri so predvsem področja, glede katerih naj bi se Cerkev po papeževih besedah potrkala na prsi. Prvi greh, ki Cerkev boli, je greh proti cerkveni ednosti. Vsa cerkvena zgodovina je priča, kako je bilo vedno težko ohranjati to edinost. A prav zadnjih deset stoletij je krščanstvo doživelo najtežje rane na tem področju. Vse

tri največje ločitve od ene Kristusove Cerkve so se izvršile prav v tem tisočletju in na žalost še trajajo. Leta 1054 se je skoro ves krščanski Vzhod ločil od Rima (v glavnem prav naš slovanski svet) in še živi ločen v pravoslavni Cerkvah. V šestnajstem stoletju pa sta prizadela Cerkev še ostala dva velika in še trajajoča razkola: protestantizem ter anglikanstvo. Papež prizna, da se ti razkoli niso zgodili „brez krivde ljudi na obeh straneh“. Treba bo vse storiti, da se bodo predolgo odprte rane razkola kmalu zaprle.

sojam vaše mnenje. Bili smo patrioti, mi in vi...“

„Jaz na drugem bregu, kajne?“

„Da, če tako hočete. Junaki so bili na obeh straneh, imate prav. Slovenci pač težko prenašamo, včasih kar predolgo tuječ jarm, a včasih zavre.“ Konzul mu je položil roko.

„Da, da. To je zgodba Črtomira in Kajtimira, kmečkih uporov in tolminskih puntarjev. Tudi posledic predvojne politike, ki je bila ena sama velika polarizacija, gotovo premalo evangeljska.“

Poslovala sta se, prijazneje kot ob začetnem rokovanju.

Na Šoukala je napravil vtis razumevaločega partijca, doma iz tistih krajev, kjer je primorska vstaja imela posebno govoričo. Njen oklic je v ljudstvu našel trenutek velikega upanja. Škoda, da je manipulacija partije zavrla in opustošila ljudsko

navdušenje in ga izigrala.

Doma pa je imel sorodnika na Krasu. Bil je partijec, a predvsem navezan na svoje ljudi. Ta je letel v Center komunističnega vodstva in tam našel zapis, da je Šoukal v zadevi kolaboracije izven zadolženosti.

Pa še nekaj je tale zapis pozabil. Še preden je padla beseda „Srečno pot“, je duhovnik, nagajiv kot je večkrat znal biti in tudi zasoliti, če je bilo treba, rekel:

„Ali bi vas smel vprašati nekaj, gospod konzul? Ko je maršalov Galeb zavožil iz morja po Gangesu in se ustavil v kiderpurskem pristanišču, to je v moji fari, zakaj mi je indijska policija naročila, naj ostanem doma? To je bil nekak hišni pripor.“

„Tega ne bi mogel povedati,“ je malo osuplo odgovoril vprašani. „Iz mojega urada ta depeša ni prišla. Morda iz ambasade v Delhiju?“

Diplomat je pač odgovoril diplomatsko.

Zunaj pa je nestrpno čakal Nišid in nervozno kadir cigareto za cigareto.

„Vse srečno!“

Prijatelja sta se objela in odhitela na zaslužen večerjo v bližnji hotel.

Šoukal pa zares ni pričakoval, da bo po dvajsetdnevem počitku doma v Sloveniji postal že drugič v življenju izgnanec.

Ni še prišel čas svobode...

Pred očetovo hišo se je prikazala črna Marica z nabitimi brzostrelkami.

„Ali greste sami iz naše dežele ali vas nasilno izženemo?“ je padla komanda. To je bil zadnji dan decembra 1970, ko sta ga nečak in nečakinja odpeljala proti svobodnemu Trstu.

Tisti večer je napravil samomor sin ministra Kardelja.

Drugo boleče poglavje, ob katerem si morajo sinovi Cerkve resno izprašati vest in obžalovati svoje grehe ter slabosti, je bila nestrpnost in celó nasilje, s katerim se je hotelo v nekaterih dobah zgodovine služiti resnici. Čeprav papež ne imenuje metod in načinov te verske nestrpnosti, je očitno, da misli predvsem na preganjanje krivovercev in vseh tistih, ki niso bili s Cerkvijo istega mnenja. Mnogi so bili zaradi tega preganjani ali pa vsaj zapostavljeni. Seveda se je večinoma tako ravvalo v dobri veri, a v resnici napačno in krivično. Tega seveda nismo zagrešili mi, današnji kristjani, zato se teh slabosti in grehov v pravem pomenu besed niti ne moremo kesati — kesati se more namreč človek le lastnih grehov — moremo in moramo pa obžalovati, da se je to dogajalo v Cerkvi, katere člani smo tudi današnji kristjani. Cerkev globoko obžaluje slabosti tolikernih svojih sinov, ki so spačili njen obraz in tako preprečili, da bi Cerkev v polnosti odsevala podobo svojega križanega Gospoda, te nedosegljive priče potrpežljive ljubezni in ponižne krotkosti. Istočasno se pa kristjani iz napak preteklosti učimo za prihodnost: „Resnica zmaga je z močjo resnice same, ki nežno in hkrati z močjo pronica v duše.“

Cerkev naj bi si izprašala vest tudi glede tega, v koliki meri smo tudi kristjani soodgovorni za zla današnjega časa. Tu sveti oče omenja med drugimi ravnodušnost, s katero premnogi kristjani živijo svoje vsakdanje življenje, kot bi Boga ne bilo ali pa se zadovoljujejo z neko nejasno, megleno verjetnostjo, ki ni zmožna, da bi se spoprijela s problemom resnice in z dolžnostjo doslednega krščanskega življenja. Podobno se med kristjani zgublja tudi čut in smisel za vrednost in namen človeškega življenja. Zgublja se enako smisel za temeljne vrednote življenja, družine in zakona. Tudi si moramo kristjani izprašati vest, v koliki meri nas je morda okužilo zastrupljeno ozračje sekularizma in moralnega relativizma, ki komaj prizna še kakšne absolutne, za vse čase in okoliščine veljavne etične norme.

Na četrtem mestu papež obžaluje v imenu Cerkve in nas vabi, da obža-

Dalje na str. 41, tretji stolpec

Razgibano življenje

VESOLJNE CERKVE

RAFKO VALENCIČ

Če bi hoteli na hitro preleteti dejavnost papeža in Svetega sedeža v preteklem letu, bi lahko rekli: objava treh apostolskih pisem s papeževim podpisom, pomembni dokumenti skoraj vseh papeških svetov in kongregacij, dve škofovski sinodi, široko in intenzivno prizadevanje na mednarodnem področju, ko gre za obrambo človekovega življenja in njegovega dostojanstva od spočetja do naravne smrti, 30 novih kardinalov in oblikovanje dveh novih papeških organizmov — Papeške akademije za družbene vede in Papeške akademije za življenje.

Leto 1994 se je začelo z zgodovinskim dogodkom: 30. decembra 1993, le štiri dni potem, ko je kardinal Lopez Trujillo, v vlogi papeškega legata odprl v Nazaretu mednarodno leto družine, so v Jeruzalemu podpisali Temeljni sporazum med Svetem sedežem in Izraelom, ki je omogočil diplomatske odnose na najvišji ravni in upanje, da bo mogoče ustrezno razrešiti vprašanje statusa Jeruzalema.

Papež trpečim: „Vedno bomo z vami“

Osrednja pozornost papeža in Svetega sedeža pa je bila v januarju obrnjena na Bosno in Hercegovino: vrsta pobud in konkretnih dejanj je dosegla vrhunec z dnevoma posta (21. januarja) in molitve (23. januarja) za mir na Balkanu, ko je

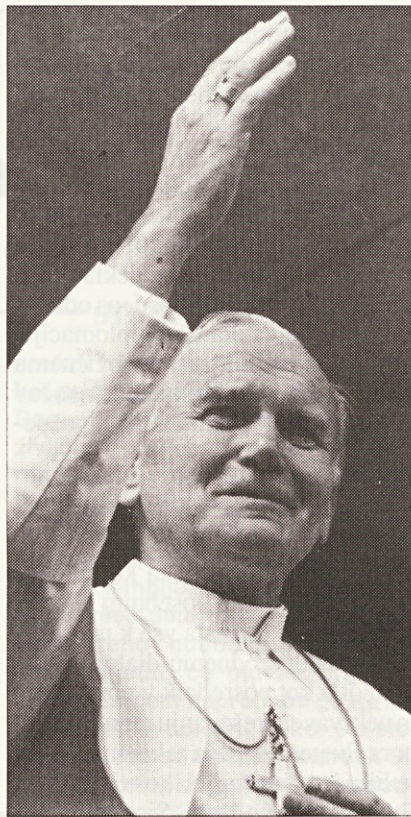
svet slišal pretresljivo obljubo zvestobe, ki je odmevala vse leto: „Z vami smo. In vedno bomo z vami.“ Le nekaj dni za tem pa je zaradi težkih političnih in družbenih razmer v Italiji papež napisal Pismo o odgovornosti katoličanov v sedanjem trenutku, na katerega je italijanska škofovska konferenca odgovorila z molitvijo za Italijo, ki se je končala 10. decembra v Loretu.

Februarja je bila v Jeruzalemu organizirana prva Judovsko-krščanska konferenca. V pripravi

na redno škofovsko sinodo v oktobru je kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega delovanja izdala **dokument Bratsko življenje v skupnosti**. Papež pa je 22. februarja objavil Pismo družinam, ki ga lahko označimo kot nauk Cerkev o zakonu in družini in v katerem skuša pokazati, kako je družina v središču velikega boja med dobrim in zlim, med življenjem in smrtjo, med ljubeznijo in tistim, kar ji nasprotuje. Ta dan je anglikanska Cerkev formalno uvedla žensko duhovništvo, kar je na eni strani pomenilo korak nazaj v odnosih s katoliško Cerkvijo, na drugi pa prošnjo 200 anglikanskih duhovnikov za sprejem v katoliško Cerkev, med njimi je tudi bivši anglikanski škof iz Londona — glede sprejema je katoliška Cerkev pokazala veliko mero previdnosti.

Marec je bil zaznamovan s pripravami na Konferenco o prebivalstvu in razvoju v Kairu in objavo Osnutka sklepne dokumenta. Teden dni pred zadnjim pripravljanim sestankom je papež Janez Pavel II. generalnici tajnici konference Nafis Sadik izročil posebno poslanico, vsem državnim voditeljem pa pismo, v katerem izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja jasne etične vizije in individualističnega gledanja na človekovo osebo in spolnost. Od srede marca do septembra je bilo samo v vatikanskem dnevniku L'Osservatore Romano mogoče najti 24 izjav in uradnih posegov papeža, papeških ustanov, škofovskih konferenc in različnih združenj — pri tem so izvzeti nagovori pred angelovim češčenjem in pri splošnih avdiencah, ki so bile vse poletje namenjene obrambi življenja. Konec marca je kongregacija za duhovništvo izdala **Direktorij o službi in življenju duhovnikov**, kongregacija za bogoslužje in zakramente pa navdilo za pravilno tolmačenje koncilskega odloka o bogoslužju, posvečeno predvsem liturgiji in inkulturaciji.

April se je odprl v znamenju ekumenizma. Janez Pavel II. je nam-

reč na veliki petek v Koloseju molil Križev pot carigrskega ekumenskega patriarha Bartolomeja I. Ton pa mu je dala posebna škofovska sinoda za Afriko z intenzivnim delom in burnim razpravljanjem, kot ga v Vatikanu morda ni bilo vse do koncila. Afriko pa so postavile v središče tega meseca tudi volitve v Južnoafriški republiki in državljanska vojna v Ruandi. Ob koncu meseca je papež padel in si zlomil kolk, zaradi česar sta odpadli predvideni potovanja na Sicilijo in v Belgijo.

Cerkev, odločna braniteljica življenja

Maja se je v Rimu končala škofovska sinoda za Afriko, ki je posebej poudarila, kako sta evangelizacija in inkulturizacija dve mesti, kjer se močno kaže istovestnost afriške Cerkev. Sredi meseca je **Papeški svet za družino s posebnim dokumentom „razkrinkal“** lažni mit o eksploziji prebivalstva in protispočetni ko-

luje vsak kristjan, da kristjani nismo znali vedno pravilno presojati zapletenih danosti modernega življenja in smo zato včasih postali sokrivi kršenja temeljnih človeških pravic s strani totalitarnih vladnih sistemov. In ali niso tudi kristjani sokrivi tolikih oblik socialnih krivic in družbenega zaposlavljanja? Kajti, ali ni tudi v deželah z večinskim krščanskim prebivalstvom in morda celo z vladajočimi krogi, kise imajo za kristjane, socialno vprašanje v premnogih ozirih še nerešeno? Tudi v notranjosti Cerkev, tako ugotavlja papež, smo katoličani marsikaj zagrešili, ko ješlo za razlago in uveljavljanje Drugega vaticanskega koncila. Ali je pokoncilska liturgija takšna, kakršno je želel in v mnogih primerih ukazal koncil? Kako je s pritegnitvijo laikov v življenje Cerkev? In končno, ali se je Cerkev pogumno spustila v odkrit dialog z današnjo kulturo, da bi prinesla luč v tolikšno zmedo, kot jo danes opažamo na vseh njenih področjih? In še in še!

Če je v neki meri necerkvena javnost ustavila predvsem pri poglavju „mea culpa“ tega papeškega dokumenta, je temu dejstvu nekaj vzroka v tem, da se ta del javnost nekako „škodoželjno“ veseli, da mora tudi Cerkev priznati, in to javno, svojo zgodovinsko krivdo za marsikaj, kar se je zgodilo v zadnjem tisočletju. In da prosi odpuščanja za krivice! Naj bo razlog že kakršenkoli, dejstvo je, da je Cerkev vajena priznavati svojo krivdo. Saj sama neprestano vabi svoje vernike, naj se obtožijo in priznajo svoje krivde in grehe. Mar se ne začenja vsaka sv. maša prav z javnim priznanjem krivde in s prošnjo za odpuščanje — priznanjem pred Bogom in pred ljudmi? In ali ni v liturgičnem letu ves postni čas — in to leto za letom — posvečen prav pokori in prošnji za odpuščanje? Kaj lepšega kot to za pravega kristjana! In vsi vemo iz lastne izkušnje, da naše priznavanje greha in prošnja za odpuščanje ni le prazna beseda, temveč globoko občutena potreba srca, ki se čuti zadolženega pred Bogom in ljudmi. Naj bi nam ta papeški dokument pomagal znova potrpati se na prsi in iskreno izreči „našo krivdo, našo veliko krivdo“, kjerkoli in kadarkoli smo jo zagrešili.

Dalje na strani 42

lonializem Zahoda. Končno je po zapletih v zvezi s prevodom z letom in pol zamude izšel tudi Katekizem katoliške Cerkve v angleškem jeziku. Konec meseca pa je bilo objavljeno **Apostolsko pismo o duhovniškem posvečenju žena**, ki je v katoliških in drugih, tudi necerkvenih krogih dvignilo precej prahu. V njem namreč papež „z namenom, da bi odstranil vsak dvom o vprašanju velikega pomena, ki zadeva samo božjo uredbo Cerkve, v moči svoje službe potrjevati brate, proglašča, da Cerkev nikakor nima oblasti podeliti duhovniškega posvečenja ženam in da so vsi verniki dolžni ta nauk sprejeti kot dokončno veljaven.“

Nasilje tudi nad duhovniki

V začetku junija se je **Janez Pavel II. srečal z ameriškim predsednikom Clintonom**. Predstavniki njegove države so bili tisti, ki so najbolj vztrajno zagovarjali sporna stališča glede osnutka sklepne listine Kairske konference. Z mogočnejši in nasilniki tega sveta se je Cerkev soočila tudi ob uboju predsednika Škofovske konference Ruande, Nsengiyumva in škofa Ruzinda skupaj z 10 duhovniki — zadnjimi v verigi pokolov, ki so terjali smrt četrte ruandskih duhovnikov in redovnikov. Sredi meseca pa smo bili priče **izrednemu konsistoriju v pripravi na jubilej leta 2000**. Papež je 114 kardinalov prosil za mnenje glede petih pobud: sinode za Ameriko in Azijo, vsekrišćanskega srečanja, srečanja z judi in muslimani, posodobitve martirologija in nekakšnega spraševanja vesti Cerkve ob koncu tisočletja. Kardinali so glede zadnjega opozorili, da bi bil javen pregled temnih plati zgodovine Cerkve zlorabljen, in poudarili, da se je potrebno bolj osredotočiti na grehe in opustitve današnjih kristjanov. V pripravi na škofovsko sinodo o Bogu posvečenem življenju je bil konec meseca objavljen Delovni dokument sinode. Išla pa sta tudi dokumenta O navzočnosti Cerkve na univerzah in v uni-

verzitetni kulturi ter O mednarodni trgovini z orožjem, kot nekakšen etični premislek o takoimenovati pravični vojni.

Julij in avgust so zaznamovale tragedije ruandskih beguncev, Haitija in Kube. Škofje s Haitija so odločno izrazili nasprotovanje ameriški zasedbi države: deklaracija, napisana ob tej priložnosti, pa odseva tudi mnenje vatikanske diplomacije. Na Kubi smo bili priče množičnemu in negotovemu eksodusu tisočev Kubancev zaradi dramatične gospodarske krize.

Cerkev zagovarja dialog

Kubanska škofovska konferenca je konec avgusta s posebnim pastirskim pismom pozvala vse k narodnemu in mednarodnemu dialogu in se ponudila kot posrednik v postopnem in nekrvavem reševanju razmer. Podpora Svetega sedeža takemu stališču je bila izražena z obiskom kardinala Etchegaraya na Kubi. Sicer pa je papež v juliju spet začel redne sredine avdience, pri katerih se je osredotočil na vprašanje družine. Poletje je bilo zaznamovano tudi z **ekumenskim zbližanjem med katoliško in anglikansko Cerkvijo**. V začetku julija sta izšli kar **dve listini**: Živeti v Kristusu: morala, občestvenost in cerkev, ki predstavlja skupne točke in razhajanja (glede ponovnega zakona ločencev in kontracepcije), ter Pojasnilo glede evharistije in duhovništva. Oči sveta po so bile uprte v Sarajevo in spraševanje: ali bo papež mogel obiskati tako preizkušeno bosansko-kohercegovo prestolnico.

Mesec september sta znanamovana predvsem dva dogodka: **edino papeževo potovanje zunaj Italije v letu 1994 na Hrvaško** (potovanje v ZDA je bilo zaradi zdravstvenih razlogov odloženo na leto 1995), od katerega je zaradi politične zaprtosti, neučinkovitosti mednarodnega posredovanja in konec koncev tudi zaradi nasprotovanja srbske pravoslavne Cerkve ostala od predvidenih treh postaj — Beograd, Sarajevo in Zagreb

— le še zadnja; in **Konferenca o prebivalstvu in razvoju v Kairu**.

Pridigo, ki jo je papež na oddihu v dolini Aoste pripravil za mašo v Sarajevu, je prebral v letni rezidenci Castelgandolgo. V Zakrebu je povabil k medsebojnemu spoštovanju, obsodil etnične predsodke, nestrpni nacionalizem in zavnil očitke, češ da je za vojno krivo versko nasprotovanje.

Na konferenci v Kairu je bilo doseženo, da splav ni bil uvrščen med načine načrtovanja družine. Sveti sedež je, čeprav z nekaterimi pridržki, na katere ne bo nehal opozarjati, podpisal sklepno listino.

Septembra je izšel tudi **dokument Mešane komisije rimskokatoliške in evangeličansko-luteranske Cerkve** o Cerki in opravičenju, ki se perečega vprašanja loteva znotraj nauka o Cerki.

Oktober je bilo v Vatikanu deveto redno zasedanje škofovske sinode o Bogu posvečenem življenju, s katero se dopolnjuje trilogija udeležencev cerkvenega življenja (zadnji sinodi sta bili namreč posvečeni družini in duhovnikom). Ocenimo jo lahko kot izredno življenjsko, še posebej, ko je šlo za oblike, vire in premišljevanje o istovestnosti redovništva danes.

Obramba življenja in družine

Med sinodo smo bili priče **svetovnemu srečanju družin** s papežem na Trgu sv. Petra; molitvenemu bedenju in nedeljski maši. Kar 200.000 ljudi iz 50 držav je bilo povezanih prek Mondovizije, ko je bilo vse osredotočeno na obrambo življenja in družine.

Sredi oktobra je Kongregacija za verski nauk izdala kratko pismo namenjeno predvsem škofom, s katerim potrjuje dosedanje prakso Cerkve o prepovedi prejemanja obhajila ločenim in ponovno poročenim osebam, razen v primeru, da živijo popolnoma zdržno. Konec meseca pa je v 20

MISLI k bogoslužnim berilom

na nedelje v februarju in marcu

STANKO FAJDIGA

Jezusovo darovanje - SVEČNICA

2. februar

Z bogoslužjem praznika Jezusovega darovanja je povezan blagoslov sveč in procesija s prižganimi svečami. Oboje nas hoče čim tesneje povezati z našim Odrešenikom. Kristus je kakor sveča, ki se použiva, da sveti drugim. Darovan je bil v templju, da bi zasvetil ljudem z lučjo svojega sredništva pred Bogom. Sam se je izničil, da bi se mogli ljudje

srečati z Bogom. Ljudem želi svetiti kot neugasljiva luč, da bi našli pot k Bogu, se z njim srečevali že v tem življenju, po končanem zemeljskem romanju pa naj bi se v vsej polnosti za zmeraj združili z njim.

Praznično berilo iz preroka Malahija govori o očiščevalnem obisku Boga v templju. Ljudje moremo biti Bogu všeč šele tedaj, ko nas sam očisti grehov hudobije. Tega nas ne more očistiti, če mu ne gremo z odprtim srcem naproti, če ga ne želimo videti in sprejeti, kakor sta storila „Jahvetova ubožca“ starček Simeon in prerokinja Ana, ki sta potr-

pežljivo, a hrepeneče pričakovala tolažbo Izraela. Ni torej dovolj, da Bog želi priti k nam, temveč moramo tudi mi poromati k njemu. Ni dovolj, da luč prihaja na svet, temveč moramo to luč sprejeti, da nas razsvetljuje, in jo bolj ljubimo kakor temo.

Bogoslužje praznika Gospodovega darovanja nas torej vabi, naj gremo naproti Kristusu v božjo hišo. Našli ga bomo pri evharističnem slavju. Naj ga pozdravimo in sprejmemo kot svojega odrešenika in mu prinesemo v dar živo vero in gorečo ljubezen, podobno veri in ljubezni Simeona in Ane.

Sv. Blaž, škof in mučenec 3. februar

Sv. Blaž je bil škof v Tebasti v Armeniji (legenda pravi, da je bil najprej zdravnik). Umrli je v 4. stoletju mučeniške smrti. V srednjem veku se je njegovo češčenje razširilo po vseh krščanskih deželah in ga imajo za priprošnjika posebno zoper boleznj grra.

Blagoslov na god sv. Blaža

Večkrat prosimo tega ali onega svetnika ali svetnico, naj nam pri Bogu izprosi zdravje ali pomoč v raznih nesrečah. Tako se tudi zatekamo k sv. Blažu, naj nas varuje boleznj v grlu in vsakega drugega zla. Ta navada ima svoj izvor v legendi, ki pripoveduje, da je sveti Blaž blagoslovil mladeniča, ki je umiral zaradi bolečin v grlu. Na Blaževo priprošnjo je bolnik ozdravel.

Ta blagoslov je lahko pri maši, in sicer po evangeliju, ali pri samostojnem bogoslužnem opravilu. Blagos-

lovitev lahko opravi duhovnik ali diakon.

Za zdravje pravimo, da je naše največje bogastvo. To najbolj vedo naši bolniki, pa tudi tisti, ki so že kdaj preboleli kakšno hujšo bolezen. Iz Svetega pisma vemo, da je Jezus bil bolnim še posebej naklonjen in da je rad uslišal njihovo prošnjo za ozdravljenje. Zato bomo pri tem blagoslovu zaupno prosili, naj nam Bog po priprošnji svetega Blaža podeli zdravje.

5. navadna nedelja 5. februarja

Prerok se odzove božjemu klicu
Berilo iz knjige preroka Izaija (Iz 6, 1-2a. 3-8)

Célo 6. poglavje Izaijeve knjige pripoveduje, kako Bog preroka pokliče v svojo službo. Pred nami sta človek in Bog. Človek, ki je slaboten in grešen. Bog, ki je svet in vsemogočen. Ob doživetju božje svetosti človek hkrati doživlja svojo grešnost in svoje očiščenje. Bog očiščuje in usposablja za službo. Samo tako človek lahko reče: „Tukaj sem, pošlji mene!“

Blagor čistim v srcu!

Oznanilo Kristusa sprejemamo z vero

Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 15, 1-11.)

Apostol Pavel v 15. poglavju odgovarja Korinčanom, ki so težko sprejeli resnico o Jezusovem vstajenju. Pavel poudarja, da veselega oznanila brez Jezusovega vstajenja ni. Sam se sklicuje na pričevanje apostolov, pa tudi na lastno doživetje Vstalega. Jezusovo vstajenje je središče naše vere. Vse je zaman, ko bi Jezusovo vstajenje ne bilo resnično. „Tako oznanjamo in tako ste vero sprejeli.“

Apostoli pustijo vse in gredo za Jezusom

iz svetega evangelija po Luku (Lk 5, 1-11)

Evangelij o bogatem ulovu rib je napisan za ljudi, ki so vsega siti: v poklicu nimajo uspeha, razočarani so nad ljudmi, negotovi so v sebi in obupani. Toda Bog jim govori: „Začni znova!“ Jezus v evangeliju Petru naroči: „Odrini na globoko in vrzite mreže na lov!“ Podobno kot Izaija tudi Peter doživi božje veličastvo in hkrati ob njem svojo grešnost. To ga notranje očisti, da skupaj z drugimi „popusti vse in gre za njim“. Blagor čistim v srcu - blagor poštenim, ki se Jezusu pustijo presenetiti!

6. navadna nedelja

12. februarja

Blagor človeku, ki zaupa v Boga**Berilo** iz knjige preroka Jeremija (Jer 17,5-8)

Potreba po zaupanju je globoko zakoreninjena v človekovo naravo. Hrepenimo po temelju, na katerega se lahko vedno naslonimo, po temelju, ki je stalen in trden. V kateri smeri iskati? Komu zaupati? Kako premagati strah pred predanostjo zaupanja? Prerok Jeremija kaže smer: kaže na Zaupanje - pisano z veliko začetnico: na Bogu.

Kristusovo vstajenje je temelj naše vere**Berilo** iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 15,12. 16-20)

Odlomek iz Prvega pisma Korinčanom je nadaljevanje tistega iz prejšnje nedelje. Potem ko Pavel utemelji Jezusovo vstajenje, ga poveže z našim. Če ne bi vstali od mrtvih, potem sta tudi Jezusova smrt in vstajenje brez vrednosti za nas in Jezus tako ne bi bil Odrešenik. Kaj nam bi koristila vera, če pa bo enkrat vsega konec? Toda Kristus je vstal in nam odprla vrata nesmrtnosti!

Blagor ubogim, gorje bogatinom**Berilo** iz svetega evangelija po Luku (Lk 6,17. 20-26)

Podobno kot Jeremija v prvem berilu, tako Jezus tudi blagruje tiste, ki zaupajo Bogu. Človek stavi na bogastvo, na zadostne zaloge hrane, na veselje in srečo tukaj in sedaj, na veljavo in ugled pri ljudeh. Toda vse to je začasno. Prav lahko se izrodi v slepilo in samozadovoljstvo. Zaupanje v Boga pa opogumlja, osvobaja in razsvetljuje tudi v času pomanjkanja, lakote, žalosti in preganjanja.

7. navadna nedelja

19. februar

David je prizanesljiv do Savla**Berilo** iz Prve Samuelove knjige (1 Sam 26,2. 7-9. 12-13. 22-23.)

Odlomek iz 1. Samuelove knjige nam Davida pokaže v trenutku srečanja s Savlom. Savel Davida sovraži. Hoče ga ubiti. Za to ima vse možnosti, saj je kralj s svojo vojsko. Pregarja ga in zasleduje. David mu je že nekajkrat le za las ušel. Nevoščljivost, sla za politično oblastjo in sovraštvo ga priganjajo, da ne odneha. Toda zgodi se, da Savlovi vojaki zaspijo. David se neopazno zmuzne v Savlov šotor. Tistega, ki mu je naredil toliko krivic, ima pred seboj. Se mu bo maščeval? Ga bo

odstranil s političnega prizorišča? Lahko ga ubije. Toda naj človek ubija človeka? Naj se maščuje? Ne! „Gospodov mazi-ljenec je!“

Po Kristusu smo deležni tega, kar je nebeško**Berilo** iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 15,45-49.)

Kako bo po smrti? Kakšna bodo naša telesa? Kako vstajajo mrtvi? — Taka in podobna vprašanja postavljajo mnogi. Pavel odgovarja s primerom semena in nove rastline: seme, ki v zemlji umrje, še ni nova rastlina. Rastlina iz njega zraste, vendar je drugačna. Tako je z nami. S smrtjo se naše življenje spremeni, ne pa uniči. Sedaj smo podvrženi zemeljskim zakonitostim, nato pa bomo nebeškim.

Bodite usmiljeni, kakor je Bog usmiljen**Berilo** iz svetega evangelija po Luku (Lk 6,27-38)

Današnji evangeljski odlomek predstavlja višek Jezusovega oznanjevanja in skrajnost njegovih zahtev. Jezus za naše medsebojne odnose zahteva ljubezen. Ne samo ljubezen do nekaterih (do prijateljev in dobrotnikov), ampak do vseh: tudi do sovražnikov. „Bodite usmiljeni, kakor je tudi vaš Oče usmiljen!“ Ne dajte se premagati sovraštvu, ampak sovraštvo premagajte z ljubeznijo! Verujemo v to Jezusovo sporočilo? Sam to potrdi in zapeti na križu: „Oče, odpusti jim...“ Ljubezen prežene strah — tudi strah pred izgubo življenja!

8. navadna nedelja

26. februarja

Besede razodevajo človekovo mišljenje**Berilo** iz Sirahove knjige (Sir 27,4-7)

Modri Sirah nas spet preseneča s svojo iskristovstjo. S preprostimi, toda domišljenimi podobami, nas opozarja na pomen našega govorjenja. Govorjenje razodeva našo notranjost. Poglejmo ljudi: nekateri samo obsojajo, drugi pretežno svarijo, tretji kar naprej tarnajo, četrti najdejo toplo besedo dobre, razumevanja, usmiljenja... Govorjenje je kakor ekran, na katerega se izpisuje naša notranjost.

V Kristusu smo zmagoviti**Berilo** iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 15,54-58.)

Apostol Pavel ob koncu svojega razmišljanja o vstajenju zapoje hvalnico Bogu, ki nas rešuje smrti. Razmišljanje naslanja na poročilo o prvem človeškem grehu, ki je imel za posledico smrt. Greh je

kot želo, skozi katero prihaja strup smrti. Zapovedi in prepovedi nam sicer kažejo pravo pot, toda nimajo v sebi moči, da bi nas obvarovale pred grehom. Moč nam daje Jezus. Daje nam moč svojega Svetega Duha, ki v nas premaguje greh in s tem tudi smrt. Verujemo in veselimo se, ker vemo, da naš trud ni prazen.

Govorjenje razodeva človekovo notranjost**Berilo** iz svetega evangelija po Luku (Lk 6,39-45)

Ljudje smo mojstri skrivanja lastnih slabosti in zavajanja javnosti. Zakaj nas tako privlačijo razne afeze in aferice, poročila o spletkah in goljufijah, o umazanem življenju in slabosti drugih? Zakaj skoraj privoščljivo gledamo na padec drugega? Zakaj s stegnjenim prstom kažemo drugega?... — Zato, da kažemo proč od sebe. Jezus odgovarja preprosto in jasno: „Česar je polno srce, to usta govore.“ Naše besede nas izdajajo — za dobro in za slabo.

POSTNI ČAS

Od 1. marca 1995

Šest postnih tednov nas pripravljajo na veliko noč, ki je srce bogoslužnega leta in povzetez odrešenjskih skrivnosti.

Kdor še ni prejel zakramentov uvajanja (krsta, birme in evharistije), se nanje skrbno pripravljajo v tem času in prejme jih med velikonočno vigilijo. Kdor pa je že potopljen v Kristusovo skrivnost in skrivnost Cerkve, preživlja post tako, da obnavlja dane obljube, in tako, da se odpre milosti preнове.

Štirideset postnih dni nas tudi spominja na štirideset dni, ki jih je prebil Jezus v puščavi v postu in pogovoru z Očetom, ob koncu pa v boju s hudim duhom, ko je skušnjavca tudi premagal. V puščavi se je 'hranil' z božjo besedo. Odločno je stopil na pot, ki mu jo je pokazal Oče: odrešenje po ponižnosti križa. V tem času tudi mi bolj pozorno in z večjo pripravljenostjo prisluhnemo božji besedi, da bi iz nje črpali moč za hojo po Kristusovi poti. Najbolj pa nas okrepi obhajilo (evharistija), živi kruh, da ne omagamo na naši poti. Podoba poti nam kliče v spomin potovanje judovskega naroda skozi

puščavo po osvoboditvi in izhodu iz egiptovske sužnosti. To je bil čas čudežev za stárovezno božje ljudstvo. Teh čudežev smo v obilnejši meri deležni mi: mana (in še več kot to) je za nas evharistija, živa voda iz skale je dar Svetega Duha, svetloba, ki nas vodi, je Jezus Kristus — Resnica in Luč. Kar so bile za judovsko ljudstvo zapovedi, je za nas evangelij. Skozi štirideset dni podoživljamo te svetopisemske dogodke, ne samo, da bi obujali spomin, ampak predvsem zato, da bi čutili njegovo dopolnitev v Cerkví, izvoljenem ljudstvu nove zaveze. Ob razodevanju božje dobrote se bo še bolj razgalil naš greh. Bolj kot Jezusovo zvestobo Očetu posnemamo trdosrčnost starozaveznega božjega ljudstva.

Z žalostjo premišljujemo, kako je naše „meso“ slabo, kako smo ranjeni. Toda spoznanje naše grešnosti ne sme voditi v obup, nasprotno, raste naj naše zaupanje v usmiljeno Ljubezen, ki nas čaka. Postno bogoslužje je ena sama hvalnica božji ljubezni, ki po križanem Gospodu kliče k sebi grešnega človeka. Je čas vrnitve, čas spreobrnjenja.

Tako se v nas obnavlja milost krsta. Osebno doživljamo pomembna srečanja z Jezusom (npr. s Samarijanko), ki so upodobljena na straneh Janezovega evangelija, in čudeže (ozdravitev sleporojenega in obuditev Lazarja). Te podobe so napovedi našega krsta. Če v nas ne bo resne volje, se bo velika noč sicer približala v času, toda njene milosti ne bomo dosegli. Kdor je pripravljen preživeti post s Cerkvijo, v visoki šoli njenega bogoslužja, bo začutil, da se v njem dogaja nekaj novega: preoblikujejo se misli, prečiščujejo se želje in dejanja postajajo boljša. Ni potrebno, da naredimo kakšne izredne stvari. Dovolj je, da vsak dan svoje večje in tudi manjše križe združimo s Kristusom — od tu pomembnost pobožnosti križevega pota v postu — ker se njegovo vstajenje že začenja potihem kazati v našem življenju.

PEPELNICA

1. marec

Danes začinjamo postni čas kot

našo pripravo na veliko noč. To je spomin, ki v nas obnavlja milost Godpodevega trpljenja. Je čas pokore, kar pomeni povabilo k spreobrnjenju. To je čas boja proti vsemu hudemu, čas osvobajanja od greha, ki je začetnik smrti, da bi se naše življenje „obnavljalo ob podobi vstalega Zveličarja“.

Vzor posta je Jezus Kristus v puščavi, njegova odločna zavrnitev pasti starega skušnjavca, njegova zvesta poslušnost božji besedi. Post nam približa tudi Mojzesa, ki je po štiridesetdnevem postu sprejel deset božjih zapovedi. Nam pa je bil dan evangelij in po njem se spreobračamo v tem svetem času.

Štiridesetdnevni čas pokore in spreobrnjenja začinjamo z obredom pepeljenja. Pepel je znamenje minljivosti, smrti, pa tudi človekove krhkosti, saj se tudi on spremeni v prah in pepel. Vernemu človeku je pepel tudi znamenje pokore in prenovitve. Kakor ogenj nekaj „prenovi“ v pepel, tako naj bi se človek s pokoro prenovil v novega človeka. Božja beseda postnega časa nas vabi na to pot, da bomo po postnem času vredni z očiščenjem srci obhajati velikonočne skrivnosti.

1. postna nedelja

5. marca

Odrešeni izpovedujejo vero

Berilo iz Pete Mojzesove knjige (5 Mz 26,4-10)

Za razliko od mnogih drugih ver judovska vera ne sloni najprej na lastnem razmišljanju in spoznanju, ampak na zgodovinski izkušnji. Izraelci verujejo, ker so v zgodovini doživeli Boga, ki jih rešuje, osvobaja in obdarja. Zato je v središču njihove vere zgodovinsko dejstvo rešitve iz Egipta. Vse, kar imajo — svobodna država, rodovitna in lepa dežela, materialne dobrine... — je božji dar in znamenje njegove dobrote. Z darovanjem svojih pridelkov hočeju Bogu izraziti svojo vero in hvaležnost. Postni čas tudi nas vabi k dvojemu: 1. da božje delovanje odkrivamo tudi v zgodovini in 2. da v luči vere ponovno premislimo svoj odnos do materialnih dobrin.

Vero je treba izpovedati

Berilo iz Pisma apostola Pavla Rim-

ljanom (Rim 10,8-13)

Kakor se judovska vera naslanja na izhod iz Egipta, tako se tudi krščanska vera naslanja na zgodovinsko izkušnjo Jezusove osebe. V središču naše vere je predvsem Jezusova velikonočna skrivnost: njegovo trpljenje, smrt in vstajenje. To je vir in vzrok našega odrešenja. Vsa naša dela, vse naše prizadevanje, tudi vse naše postne vaje imajo vrednost samo v povezavi z Jezusom. Postni čas nas vabi, da kot posamezniki in kot skupnost poživimo vero v Jezusa, ki je naš Gospod. „Nobeden, kateri vanj veruje, ne bo osramočen!“

Jezus zavrne skušnjavca

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 4,1-13)

Mnogi si vero zmotno zamišljajo kot življenjsko zavarovanje, češ: „Za tistega, ki veruje, postane življenje gladko, lahko, brez trpljenja in preizkušenj.“ Današnji evangelij o Jezusovih skušnjavah pa nam govori, da mora vsak vernik računati tudi na preizkušnje. Še več: Jezusov zgled nam kaže, kako je pot vere vedno ozka in strma. Pomeni vedno novo notranje osvobajanje. Z vero premagujemo egoizem, lakoto strastnega hlepenja po materialnih dobrinah in uživanju, žejo po gospodovanju in premoči nad drugimi in slepilo takojšnjega uspeha. Prav zato je postni čas še posebej čas notranjega napora prečiščevanja in osvobajanja.

2. postna nedelja

12. marca

Bog sklene zavezo z Abrahamom

Berilo iz prve Mojzesove knjige (1 Mz 15, 5-12. 17-18)

Naš Bog je Bog obljube in zaveze. Prijatelj nam je. Naš zaščitnik in pomočnik. Ni mu vseeno, kaj bo z nami. Zato podarja svoje prijateljstvo in objublja svojo zvestobo. Odlomek iz 1. Mojzesove knjige to zavezo opisuje v luči starodavnega običaja, ko sta dva, ki sta sklepala pogodbo, vzela žival in jo razpolovila. S tem sta hoteli reči: „Tako, kot tej živali, naj se zgodi tudi meni, če te pogodbe ne bom spoštoval!“ Bog torej razodeva svoje prijateljstvo in zvestobo. Postni čas je čas, ko se te zaveze zavemo in iz nje živimo — kot Abraham, ki je „Gospodu veroval in ta mu je to štel v pravičnost“.

Kristus bo tudi nas poveličal

Berilo iz Pisma apostola Pavla Filipljanom (Flp 3,17-21; 4,1 ali 3,20-21; 4,1)

Kje počivajo naša hrepenjenja? Kje je

naš zaklad? V čem vidimo cilj svojim prizadevanjem? Kam naslanjamo svoja upanja? Za katerimi obljubami hodimo? Smo sposobni iti čez to, kar nam obljublja ta svet? Taka in podobna so vprašanja, pred katera nas postavlja odlomek iz pisma Filipljanom. Kristjani ne dovolimo, da bi nas ta svet omrežil, saj pripadamo Gospodu in je naša domovina nebeško kraljestvo. Tudi rešitve zato ne pričakujemo od užitkov, časti, bogastva, slave in moči, ampak od Boga.

Jezus se med molitvijo spremeni

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 9,28b-36)

Jezusovo spremenjenje pomeni razodetje Jezusa za božjega Sina. Je pa hkrati tudi obljuba in znamenje tiste slave, ki jo bo prejel po vsem, kar se bo zgodilo v Jeruzalemu, kjer bo prešel preko trpljenja, smrti in vstajenja s tega sveta k Očetu. V času njegovega bivanja na naši Zemlji pa je njegova moč v molitvi. Tako Luka kot Pavel to rada poudarjata. Brez božje pomoči, ki jo prejemo v molitvi, se v tem svetu tudi mi ne moremo uspešno boriti in živeti iz obljube, ki nam je dana. Še ena pot torej za postni čas!

Sv. Jožef, mož Device Marije

19. marca

Praznik svetega Jožefa ima globoke svetopisemske korenine. Sveti Jožef je zadnji oče, s katerim je Gospod občeval s pomočjo videnj v snu (prim. 1 Mz 28,12-14; Mt 1,20-24). Kakor starozavezni (egiptovski) Jožef je tudi on dober in pravičen mož (Mt 1,19), ki ga je Bog postavil za oskrbnika svoji hiši.

Jožef je ženin Marije in Jezusov krušni oče, ki je vodil sveto družino, ko je bežala v Egipt in je spet prehodila pot Izraelcev ob izhodu iz Egipta. Sveti Jožef ima odlično mesto v vrsti velikih božjih prijateljev, je med njegovimi zaupniki. Bil je ‚pravičen‘ mož, ‚dobri in zvesti služabnik‘. Na njegov praznik Cerkev prosi za milost zvestobe in čistosti srca, da bi služila božjemu Sinu.

V glavni mašni prošnji pravimo: ‚Prve začetke našega odrešenja si zaupal svetemu Jožefu.‘ Kot temu velikemu očaku, je tudi nam zaupan evangelij, da ga oznanjamo. In sv. Jožef nam je vzornik v tem.

3. postna nedelja

19. marca

Bog pošlje Mojzesa

Berilo iz Druge Mojzesove knjige (2 Mz 3,1-8a. 13-15)

Svetopisemski odlomek iz Druge Mojzesove knjige opisuje eno najbolj globokih doživetij v zgodovini odrešenja. Kaže na uresničenje obljube, ki jo je Bog dal Abrahamu. Tudi tukaj je pobuda na božji strani. On vstopa v naše človeške dogodke (podoba gorečega grma). Ime ‚Jahve‘ (jaz sem, ki sem), ki ga razodene, izraža božjo naravnost in skrb za človeka. Bog ne samo, da je, ampak je za nas: ‚Dobro sem videl stisko... in poznam njegove bolečine. Zato sem stopil dol, da ga rešim...‘ Bog je torej Bog, ki rešuje. Človeka pri tem vabi, da postane njegov

sodelavec. Tukaj je prostor našega spreobračanja.

Ne zanašajmo se na svojo izvolitev Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 10,1-6. 10-12)

Približno 1300 let po dogodkih, ki jih opisuje prvo berilo, apostol Pavel vabi k spreobrnjenju. Bog je obljubo izpolnil in osvobodil svoje ljudstvo iz egiptovske sužnosti. Toda to ni dovolj. Osvobojeno ljudstvo je ljudstvo, ki se spreobrača. Spreobračanje se nadaljuje! Za Izraelce ni bilo dovolj, da so šli čez Rdeče morje, da so jedli mano in pili vodo iz skale. Kljub temu so se Bogu izneverili. Tako tudi za nas, novo božje ljudstvo, ni dovolj, da so nas krstili in da smo deležni Jezusovega telesa in krvi. Potrebno je stalno spreobračanje, potrebna je zvestoba Bogu. Življenje Izraelcev v puščavi, opominja Pa-

vel, je v Svetem pismu opisano zato, da bi se mi spreobrnili. Čas, ki ga imamo na razpolago, je nova priložnost, da se spreobrnemo.

Pokora odvzame božjo kazen

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 13,1-9)

Ko Pavel v drugem berilu opominja Korinčane, uporablja dogodke iz puščave. Jezus pa se pri svojem učenju naslanja na dva žalostna dogodka, ki sta v istih dneh močno odmevala. Nesreči nista bili božja kazen za pobite, kakor so mislili ljudje, ampak predvsem klic k spreobrnjenju preživelih. Vsi smo grešni. Če nas Bog ne kaznuje in z nami potrpi, dela to, ker čaka sadove, ki bodo rezultat resničnega spreobrnjenja. Smokva je podoba vsakega izmed nas. Bog še čaka.

GOSPODOVO OZNaNJENJE

25. marec

Božja beseda se je učlovečila v Mariji. Toda najprej jo je sprejela v veri, potem pa je spočela od Svetega Duha in je Besedo ‚z neizrekljivo ljubeznijo‘ nosila pod srcem.

Danes občudujemo Marijino vero in delo Svetega Duha. Slavimo milost ali podarjeno ljubezen, po kateri smo brez našega zasluženja prejeli Sina, Boga Odrešenika. Danes začenja svoje človeško življenje, ‚Prvorojenec vsega človeštva‘. Po združitvi Boga z našo človeško naravo nam je omogočena udeležba pri njegovem nesmrtnem življenju. Jezusovo učlovečenje je začetek našega obnovega življenja.

4. postna nedelja

26. marca

Izraelci obhajajo veliko noč

Berilo iz Jozuetove knjige (Joz 5,9a. 10-12)

Z vhomod Izraelcev v Palestino se zaključuje izhod iz Egipta in se začne izpolnjevanje še ena obljuba, ki jo je Bog dal Abrahamu: Bog podarja domovino — obljubljeni dežel. Tako je izhod iz Egipta v resnici veličastni prehod. Na poti so

Izraelci uživali mano, da so mogli hoditi. Sedaj mana ni več potrebna, saj uživajo sadove dežele. Tudi naše življenje pomeni prehod v večno domovino. Tudi nam Bog daje ‚mano‘: sveto evharistijo. Evharistija je hrana za ljudstvo, ki je na poti. Je naša popotnica do dneva, ko pride Gospod.

Kristus nas je spravil z Očetom

Berilo iz Drugega pisma apostola Pavla Korinčanom (2 Kor 5,17-21)

Če nas prvo berilo opozarja na vrednost svete evharistije, pa nas Pavel v tem odlomku spominja na dejstvo sprave, ki ga najlepše izraža in posreduje zakrament svete spovedi. Bog nam v Kristusu ponuja roko. Jezus si naloži naše grehe, da bi mi živeli. Ni prišel, da bi svet sodil, ampak, da bi ga rešil; ni prišel za tiste, ki se domišljajo, da so pravični, ampak za grešnike, ki se kesajo. Ves postni čas zato odmeva vabilo: „Spravite se z Bogom!“

Izgubljeni sin se vrne k očetu

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 15,1-3. 11-32)

Ni lahko priznati, da smo grešniki. To hočemo zanikati ali pa mislimo, da se bomo slabosti rešili sami. Vendar pa je v našem osebnem življenju in v življenju sveta dosti greha. V luči vere greh pomeni

oddaljevanje od božje ljubezni, zavračanje ljubečega Boga. Marsikdo spozna grešnost, začuti hudobijo, se zaveda škode. Zato trpi. Čuti se nemočnega, nevrednega, ponižanega, opeharjenega. Greh lahko pritiska v obup, v brezizhodnost in nesmiselnost, v duhovno smrt. Je rešitev? Blagor tistim, ki si priznajo, da so grešniki, in ki se odločijo, da sprejmejo božjo ljubezen. Božje usmiljenje je močnejše od naše hudobije!

RAZGIBANO ŽIVLJENJE...

Nadaljevanje s 42. strani

prevodih in v 38 državah hkrati izšla papeževa knjiga **Na pragu upanja.**

Papežovo apostolsko pismo *Terzio millennio adveniente* (Bliža se tretje tisočletje), izšlo je sredi novembra, je izdelan program petih predlogov, ki jih je papež pripravil za izredni konzistorij kardinalov meseca junija. Vključena sta tudi pokora in spreobrnjenje, zlasti ko gre za razdeljenost med kristjani in versko nesrpnost.

Po Mamertu Menapaceju prirejena in skrajšana

ZGODBICA

(tudi) za današnji čas

Na Siciliji je papež med apostolskim obiskom potrdil Cerkev in njeno pričevanje, zapečaten z mučeništvom in zapornikom v Bicocci zapisal: „Kdor je odgovoren za nasilje in poseganje v pravice drugih, omadeževano skrivjo, bo poklican pred božjo sodbo.“

Konec meseca novembra je bil v Vatikanu šesti redni konzistorij v času papeževanja sedanjega papeža. Na njem je Janez Pavel II. imenoval 30 novih kardinalov. Takih, ki imajo pravico do udeležbe na konklavi, je 120, 100 jih je že imenoval sedanji vrhovni poglavar Cerkve. Če bi konklave sklicali danes, bi bil to pester zbor: 55 kardinalov je iz Evrope, 11 iz Severne Amerike, 22 iz Latinske Amerike, 15 iz Afrike, 14 iz Azije in trije iz Oceanije.

Nemoč mednarodne skupnosti

Kardinal državni tajnik Angelo Sodano je v Budimpešti na srečanju voditeljev držav in vlad članic KVSE v začetku decembra pokazal na popolno nemoč mednarodne skupnosti pri razreševanju zapletene krize na Balkanu. Papeževa poslanica za svetovni dan miru, ki so jo objavili sredi meseca decembra in je posvečena ženi, pa daje slutiti, da gleda Sveti sedež na konferenco ZN o ženi septembra v Pekingu s prav tako pozornostjo, kot jo je namenil kairski konferenci.

Zadnje dejanje Janeza Pavla II. v mednarodnem letu družine je bilo Pismo otrokom, v katerem najmlajše spodbuja: „Papež zelo računa na vaše molitve, ... da bo človeštvo moglo živeti v miru.“

Tako se je končalo še eno leto, ki svet in nas neizbežno približuje tretjemu tisočletju. Leto, polno boja, upanja, žalosti in veselja, ko je Cerkev po toliko bratih in sestrah pa tudi po svojem vrhovnem pastirju pisala in oznanjala kot že tolikokrat doslej evangelij, kot je dejal papež, s katerim je potrebno pripraviti prihodnost, tretje tisočletje, ki je in bo v Jezusu Kristusu „gaudim et spes“, radost in veselje

Pred časom že je neki mladenič šel iskat Gospoda, ki je vseprek vabil ljudi, naj zasedejo prostor, ki jim ga je bil pripravil v svojem kraljestvu miru in sreče.

Iskal je Gospoda, da bi mu pokazal pot, kakó priti tjakaj. Če so se drugi spoprijateljili z Njim, zakaj se ne bi tudi on?

Zvedel je, da je Gospod odšel s sekiro na rami v hrib pripravljat vse potrebno za svoje prijatelje. Da jim ne bi ničesar manjkalo na poti v obljubljeni paradiz. Po udarkih sekire, ki so odmevali v na gosto zaraslem gozdu, je mladi mož usmeril svoje korake in prav kmalu našel samega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je tesal križe za svoje prijatelje. Kdor hoče z Njim v tisti blaženi dom, da mora nositi svoj križ in hoditi po stopinjah, ki jih bodo odtisnile Gospodove noge na poti v njegovo kraljestvo.

„Jasnoda“, je bil mladi mož takoj pripravljen iti za Gospodom s križem na rami, ki ga je bil Gospod zadnjega skončal. Gospod je namreč vedel, da se mu bo mladenič približal, in je ta križ z ljubeznijo stesal prav zanj.

V resnici Gospodov izdelek ni bil nič kaj natančno napravljen. Res, da je bilo razvêjano deblo iz trdega lesa, prav tako tudi prečni kol, ampak Gospod je veje sekal od spodaj navzgor in ne gladko ob deblu, takó da je pokončni kol obdržal kar nekaj klinov in štrcljev, ki so štrleli navzven. Gospod, čeprav tesarjev Sin, se ni kaj posebno potrudil s svojim delom, je pomišljal mladenič. Ali ni mu prestala nobena druga izbira, če je hotel v Gospodovo kraljestvo. Naložil si je težki, ne dovolj otesani in grčavi križ, in šel po Učnikovih slédi.

Vsi pa vemó, da kjerkoli že hodi Gospod, se tamkaj potika tudi Hudobec. Komajle se je mladenič odpravil, že je Hudobec ves uslužen pritekkel za

njim, češ da je pozabil na malo, lično in ostro sekirico, ki da mu bo na dolgi poti prav prišla. Hudobčeva ponudba se je mladeniču zdela kar pravšna in razumna, pa si je sekirico vzel s seboj.

Pot je bila trda in težavna. Sprva je upal, da ga bo Učenik sam spremljal, a je bil odšel že pred njim in njega kar samega pustil na nevarno pot. Zdelo se je celó, da ga je popolnoma zapustil. Poleg tega pa je križ postajal vsak trenutek težji. Neokleščeni štrclji pa odvečni, nefunkcionalni klini so se mu začeli zajedati globoko v telo.

Neke mrzle noči, ko ga je gnjavila še suha osamelost, mu je v glavo padla misel, da bi mu podarjena sekirica lahko dobro služila. Zlasti, če stvari preprosto poenostavi in zavrže nekatere nepomembne podrobnosti. Mordà se je sam Hudobec sicer nevidno, a komaj slišno potikal tam okoli in mu vdihnil réšenjsko misel. Pogradi torej sekirico pa si na križu odseka najbolj nevšečne kline. Z njimi si potem še ogenj pripravi in si ob njem premražene ude ogreje.

Zdaj je šlo že laže. Ali dolga pot, kot je znano, težo tovora lahko postotèri. Tako je tudi mladeničev križ še kar naprej postajal težji in težji, da je še nedavni prostovoljec komaj še stopal po Učnikovih slédi. Niti Gospodove neslišne in nevidne bližine že ni več čutil. Le zvitorepi Mandinga — mladi mož je bil rojen že pod Južnim križem — se je motovilil, tudi neslišno, okoli njega. Kot vedno: vedno pripravljen! Pripravljen za vsakršno vragolijo! Takó je tudi zdaj sekirica služila svojemu (ali Hudobčevemu?) namenu: pokončni hlod in prečni tram — če oba skrajšam, križ še vedno ostane, ali ne?, se je vprašal mladenič in tako tudi odločil. Uporabljaó to verižno metodo, se je križ nezadržno krajšal in tanjšal.

Ko je šlo mladeničevo potovanje h koncu in je mladenič olajšan, že z malim, neznatnim križcem, obešenim kar

MAŠA ZA DIPLOMATE

V frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja pri Tromostovju v Ljubljani je bila v nedeljo, 8. januarja zvečer, maša za predstavnike tujih držav v Republiki Sloveniji ter slovenske diplomate. Somaševanje je vodil nadškof dr. Alojzij Šuštar, ob njem pa so bili frančiškanski provincial p. Polikarp Brolih, župnik in gvardijan p. Silvin Krajnc, profesor dr. Edi Kovač ter vzgojitelj frančiškanskih bogoslovcev p. Ciril Božič. Maše so se udeležili diplomatski predstavniki 70 držav ter nekateri predstavniki slovenskega političnega življenja. Evharistično bogoslužje je potekalo delno v slovenskem jeziku, slišati pa je bilo tudi angleški, francoski, nemški, italijanski in hrvaški jezik. Nadškof Šuštar je svoj nagovor začel s pozdravi in kratko duhovno mislijo v francoščini, italijanščini in nemščini, nato pa je v slovenščini nadaljeval razmišljanje ob božji besedi na praznik Jezusovega krsta. Odslej bo „pri frančiškanih“ maša za diplomate vsako nedeljo ob 11. uri.

na vratu, dospel do vhoda v nebeško kraljestvo, je zdaj že zreli popotnik presenečen obstal: vhodna vrata so bila vzdana v drugem ali tretjem nadstropju nebeške utrdbe. Gospod se je sklonil skozi okno, ko je globoko doli začul nemočne klice razočaranega romarja na prašni cesti.

„Nerodnež ti veliki!“ mu je Gospod pomagal z nasvetom: „Nasloni ob steno si križ, ki jaz sem ga stesal pripravnega zate, in boš po klinih prišel prav zlahka do mene!“

Gospod pa je dober in v stiski pomaga človeku, tako se usmiljen nasmehne popotniku v tisti zadregi in reče: Glej, vzel bom v račun tvoj dober namen, ko si odločil se zame, in ti zato podarim še tole priložnost: vrni se po svojih stopinjah in ko boš našel koga, ki bo šibil se obupan in skrušen pod težo še neuglajenega križa, proži mu rōke v pomoč in bosta po klinih enega križa oba lahko srečno prispela sen gori!

Wilhelm Hünermann

JEZUS PRED PRETORIJEM

Tako kot vsako jutro, kadar je Pilat bival v Jeruzalemu, se je tudi tistega petka takoj po sončnem vzhodu javil pri njem poveljnik mesta. Pilat je bil že pokonci. Rimljani so radi vstajali zgodaj. Poveljnika je sprejel v razkošno opremljenem stanovanju v trdnjavi Antoniji. Na pol je ležal, na pol sedel v svojem udobnem naslonjaču, oblečen v čisto tuniko, in prigrizoval izdaten zajtrk.

„Sovražim to trdnjavo,“ je zagozdrnjel Pilat, potomec ugledne rimske rodbine, „in Klavdija Prokula jo sovraži še bolj. Čisto bolan sem že od tega neprestanega hrupa, ki prihaja sem s tempeljskih dvorišč, vznemirja me škripanje vrat, in večni smrad sežganega daritvenega mesa me spravlja v obup. Gospo, kadar je tukaj, strašno boli glava, in po cele noči ne more spati. Tudi mene je pri vsem tem že minil apetit. Daj, spravi to proč!“ se je obrnil k sužnju in pokazal na srebrno posodje.

„Odkar sem v deželi, niso prenehali nemiri. Vsak njihov praznik je lahko priložnost za krvavo vstajo. Toda poročaj mi, kaj je novega.“

„Ponoči sem dal prijete nekega sumljivega človeka. Ljudje iz velikega zbora so me opozorili, da je vodja upornikov. Gre za nekega Jezusa iz Nazareta v Galileji. Okrog polnoči sem ga prijel v njegovem skrivališču na Oljski gori.“

„Jezus iz Nazareta?“ je Pilat vznemirjeno poskočil. „To je vendar mož, ki je v templju z neverjetnim pogumom udaril po velikih duhovnikih in pismoukih. In hinavskim farizejem je neusmiljeno strgal krinko z njihovih pobožnjarskih obrazov. Že precej dolgo vem zanj. Poveljnik iz Kafarnauma mi večkrat z nenavadnim spoštovanjem poroča o njem. Očitno je vse kaj drugega kakor pa upornik. O seveda! Smrdljiva zalega farizejev in tempeljskih učiteljev se mu nedvom-

no hoče maščevati za vse poraze, ki jim jih je prizadejal. Ne, tribun! Zelo si ga polomil, ker si ga dal prijete. Moral bi me prej vprašati!“

„Gospod, sredi noči je bilo!“ se je častnik prestrašeno zagovarjal. „In ne prestando so mi zatrjevali, da ne smemo izgubljati časa. Res pa sem tudi sam takoj ugotovil, da ujetnik še zdaleč ni bil podoben upornikom. Dal se je odvesti, ne da bi se količkaj upiral, in tudi možem, ki so bili z njim, ni dovolil, da bi ga branili.“

„No, saj vidiš, da si se zelo, zelo prenačil!“ Pilat je sunkovito vstal in nekajkrat z dolgimi koraki premeril prostor. „Pri priči ga osvoboditi!“

„Gospod, pustil sem ga v palači velikega duhovnika. Tam se je zbral veliki zbor, mu sodil in ga obsodil na smrt.“ Pilat je obstal kot pribit, se nato ostro obrnil, besno udaril z nogo po marmornatih tleh, obrvi so se mu stisnile v nevarno režo, jezno je zakričal:

„Od kdaj pa je rimski tribun padel tako globoko, da se gre udingat judovski sodrgi in njenemu tako imenovanemu velikemu zboru? Človek, saj si znorel! Ta tolpa nadutih duhovnikov in farizejev me je že več ko enkrat tožila cesarju. Ponižali so me kot psa pred cesarjem. V popolno nemilost bi padel pri Tiberiju, če se ne bi zame zavzel Sejan, pretorski prefekt, ki Jude smrtno sovraži. Toda gospodje so se krepko uralovali! To ti prisegam! Naj kar obsojajo na smrt, kolikor jih je volja! Nimajo pa pravice nikogar usmrtiti. To je moja pravica. Jim že pokažem!“

„Gotovo, gospod, pravico nad življenjem in smrtjo imaš samo ti,“ se je hitel zavarovati prestrašeni tribun.

Pilat je spet prišel trdo premerjati sobo. Čez čas se je naslonil na prekras iz oniksa izdelan steber, se skrivnostno nasmehnil in sam zase govoril: „Seveda bodo morali z vso zadevo priti predme. Sedaj je čas, da tem jeruzalemskim nadutežem pokažem, kdo

je gospodar v mestu. Toda, poglej, kaj pomeni ta hrup zunaj!“ „Zahtevajo, da ga sodiš. Velika množica ljudstva rjove in kriči za njimi.“

„Pripelate odposlanstvo in ujetnika v pretorij!“ je ukazal Pilat.

„Gospod, prosijo, da ti prideš ven, ker zaradi praznika nočejo stopiti v trdnjavo.“

„Kaj pa je spet to?“ je prokurator nagabal čelo.

„Mislijo, da bodo nečisti, če vstopijo v hišo, kjer bivajo pogani,“ mu je tribun razložil.

„Da, saj res, pozabil sem.“ je prokurator zasikal. „Nečisti bodo! Še malo pa bodo ti usranci zahtevali, naj grem pometat po njihovih hišah.“

„Bolje bo, da jim ustežeš!“ ga je tribun miril. „Judje so ob takih dnevih vsega zmožni.“

„Naj bo! Daj mi togo!“ je pomignil bližnjemu sužnju!“ Ta ga je ognil z belim oblačilom, obšitim s škrlatno rdečim trakom.

Trobenarji so zatrobili. Zadonela so povelja. Korak cele centurije je ostro zadonel po kamnitih ploščah tako imenovanega Litostrosa. Vojaki so korakali na svoje zbirno mesto. Postavili so se na obeh strani tlakovane ploščadi. Prikazal se je Pilat in sedel v sodni stol nas terasi, kamor so ga prej postavili služabniki. Za sodno obravnavo je bilo vse pripravljeno.

Ko je Pilat dvignil roko, je hrup potihnil. Vojaki so privedli zvezanega ujetnika. Za njimi je na marmornate stopnice pred pretorij prišlo odposlanstvo sinedrija.

„Kakšno tožbo imate zoper tega človeka?“ je vprašal Pilat in začudeno motril ujetnika. Jezusov obraz je bil od udarcev ves zmaličen, lasje in brada razmršeni, obleka pomečkana in zamazana. In vendar ga je obdajalo nenavadno dostojanstvo. Rimljan ni vedel, kako naj si to razlaga.

Rabi Joel je stopil naprej in vzkliknil:

„Če ne bi bil hudodelec, bi ti ga ne bili izročili.“

„Vzemite ga in ga sodite po svoji postavi!“ se je prokurator posmehoval.

„Kriv je smrti, toda mi ne

smemo nikogar usmrtiti!“

„Kaj je storil, da ga hočete usmrtiti?“ je nepotrpežljivo vprašal Pilat? Odgovoril je Eleazar, Anov sin:

„Tega smo zalotili, da hujska naš narod in brani cesarju dajati davke ter pravi, da je Mesija, kralj.“

„Dol s krivim Kristusom! Dol s sleparjem! Smrt mu!“ je kričalo ljudstvo, ki se je v velikih gručah stekalo skupaj. Mnogi med njimi so mu še v nedeljo navdušeno vzklikali, jemali z ramen plašče in jih polagali predenj. Sedaj pa, ko so videli Jezusa brez moči pred rimskim sodnim stolom, jim je pogled nanj vzbujal neznosno sovraštvo. Njihova velika ljubezen se je spremenila v nečloveško mrznjo. S pestmi in palicami so grozeče mahali proti pretoriju.

Pilatu je bil hrup silno neprijeten. Dal je odvesti Jezusa v zaprto sodno dvorano, da bi ga tam zasllišal.

„Ti si judovski kralj?“ je pol posmehljivo, pol začudeno vprašal ujetnika. Jezus ga je pogledal in vprašal:

„Praviš to sam od sebe ali so ti drugi povedali o meni?“

Prokurator je jezno odgovoril:

„Sem mar Jud? Tvoj narod in veliki duhovniki so te izročili meni. Kaj si storil?“

Ujetnikov odgovor je bil zelo skrivnosten:

„Moje kraljestvo ni od tega sveta.

Ko bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali, da ne bi bil izročen Judom, toda moje kraljestvo ni od tod.“

Pilat se je prijel za glavo. Kakšno nenavadno govorjenje pa je to? Kakšno kraljestvo je to, o katerem sanja ta Nazarečan? Da ni od tega sveta? Torej nekje v oblakih? Nekje v nebesih, o katerih se tem Judom vedno blede. Pri vseh bogovih! Zdi se mi, da je mož velik sanjač. Toda upornik gotovo ni. Še enkrat je posmehljivo vprašal:

„Torej si vendarle kralj?“

„Ti praviš, da sem kralj. Zato sem rojen in zato se prišel na ta svet, da pričujem za resnico. Kdor je iz resnice, poslušaj moj glas.“

Spet nenavaden odgovor, s katerim Pilat ni imel kaj početi! Ko je bil še mlad, ga je grški suženj dolgočasil z filozofijo. Tisti je tudi neprestano govoril o resnici. Potem je tako kakor mnogi drugi Rimljani tudi on postal skeptik, ki ni veroval niti v bogove niti v kako resnico. Resnice ni, tako ga je izučilo življenje. Oblast in moč, to je vse. Z utrujenim pogledom ga je zato rahlo naveličano vprašal:

„Kaj je resnica?“

Zdi se, da je tudi ta Jezus eden od tistih tako imenovanih modrijanov, ki jih kar mrgoli na Rimskem forumu, in oznanjajo svoj nauk kot edino veljavno resnico. Toda pred sodiščem takšni ljudje nimajo kaj iskati. Tako se je

Na Sv. Urhu spet maša - v osvobojeni cerkvi.

KULTURA

JUSTIN STANOVNIK

8. februarja pred domala poldrugim stoletjem se je dopolnilo življenje človeku, ki mu je bilo dano izrekati besede, kot jih ni bilo dano ne prej in ne pozneje nikomur od tistih, ki so bili rojeni v ta jezik. Zato je 8. februar po pravici praznik slovenske besede in slovenske kulture. Na ta dan se ustavimo, da v slovesnem miru in tišini poslušamo besede svojega pesnika. Dovolimo, da njegove besede stopajo v nas in nas s svojo nenasilno močjo popeljejo v prostore naše najgloblje resničnosti. In v tistih prostorih vstajajo, potem ko je utihnil ves zunanji hrup, resnična vprašanja: pred vsem, morda ne najprej, a gotovo predvsem, vprašanje, kaj je naše življenje. Veliki Prešernov sodobnik italijanski pesnik Leopardi je v Nočni pesmi blodečega azijskega pastirja to vprašanje dal izreči preprostem nomadu in ga tako uveljavil kot osnovno vprašanje slehernega človeka: Kaj je življenje ubogega pastirja? Kam gre moja blodeča pot?

Tu smo pri jedru vprašanja o kulturi. Mnogo stvari se poteguje za to, da bi nosile to visoko ime: kultura. Tiskajo se časopisi, revije in knjige; večer za večerom nas vabijo gledališča na svoje predstave; če se sprehodite po mestu, vas bo za vsakim vogalom tak ali drugačen napis opozoril, da je v mestu odprta nova razstava, nova glasbena ali plesna prireditev. In vse to hoče biti kultura. In če v kakem odročnem kraju začnejo predvajati filme, pravijo, da je to kulturni do-

sežek. Za vsem tem je veliko napora, pogosto veliko domiselnosti in nardarjenosti, včasih celo navdiha. Toda če za vsem ni onega vprašanja, ki je vprašanje po smislu in ki hoče vedeti, kaj je življenje ubogega pastirja, potem v vseh mnogih dejanjih, ki jim pravimo kultura, ni tistega duha, ki bi nas notranje prevzel in vznemiril naše najtanjšje strune, da bi kot živa človeška bitja zabrnili v resničnosti.

Vsa velika umetnost in vsa velika kulturna dejanja imajo to v sebi, da se potem, ko so se nas dotaknila, naseli v nas mir. Od kod ta mir? Glejte, ko smo slišali ali prebrali tako velike reči, kot je Prešernovo Slovo od mladosti ali Murnova pesem o ajdi ali Balantičeva pesem o pokopališču na hribu, začutimo, da so te stvari tako brez razpoke ali raze, tako na poseben način cele in popolne, da stojijo pred nami v tako neponovljivi in dovršeni enkratnosti, da jim ni mogoče ničesar ne dodati ne odvzeti, vemo hkrati tudi, da so te stvari znamenja, ki nam sporočajo, da je tudi svet, v katerem je nekaterim ljudem bilo dano to popolnost ustvariti, lahko samo svet, ki ga nosi smisel. Velika umetnost je znamenje za smiselnost sveta. To je razlog, da nas kliče z glasom, ki se mu ni mogoče ustavljati. Sedaj torej vemo, zakaj velika dela umetnosti ne razpadejo: zato, ker so tako cela, da čas nima kam natočiti svoje jedke tekočine. Zato obstajajo. Prihajajo in odhajajo barbari, prihajajo in odhajajo vojne, prihajajo in odhajajo bolezni, ta

dela pa ostajajo; za hip jih zastre stiska časa, a se potem pokažejo spet in nam svetijo. Pesnica Sapfo je pred dva tisoč šeststo leti na nekem jonskem otoku zapela dva stiha o zvezdi večernici: O večernica, ti, ki vse, kar je jutranja zarja razposlala po svetu, pokličeš nazaj, ovco pokličeš in kozo, otroka pripelješ k materi nazaj! Ko ta dva verza preberemo po tolikem času, si pravimo: da, to je podoba našega življenja. In potem si še pravimo: tako popolna je ta podoba, da bo govorila vsakemu času in vsakemu človeku. Angleški kronist Beda je pred tisoč tristo leti napisal prelepo zgodbo iz časa pokristjanjevanja Anglije. Potem, ko so kralj in plemiči poslušali misijonarjeve besede, vstane eden od knezov in pravi: O kralj, kakor če bi vrabec priletel v to svetlo in toplo dvorano in bi po kratkem in varnem bivanju tukaj spet odletel na drugem koncu v temo, v neznanu, v sneg in vihar, tako je naše življenje: za trenutek je tu, ne

Pilat odločil, da bo proces kratko in malo zaključil. Dal je odvesti ujetnika spet na zunanjo poščad pred pretotij, kjer so ljudstvo in odposlanci nestrpno čakali, in razglasil:

„Nobene krivde ne najdem na tem človeku!“

„In da je nasprotoval cesarju davek dajati, ti to nič ne pomeni?“ je zakričal nekdo iz sinedrija. „In tudi to ne, da je hotel sam postati kralj?“

„Vodja upornikov je, hujši od Ba-

raba, nevarnejši od vseh drugih! Za Veliko noč je pripravljaval upor v temp-lju.“

„Ne slišiš, koliko pričajo zoper tebe?“ je Pilat vprašal ujetnika. „Nič ne odgovarjaš?“ Toda Jezus je molčal. Zares, nenavaden oboževalec! je pomislil prokurator. Že na stotine jih je stalo pred njegovim sodnim stolom. Vsi so se zagrizeno in obupno zagovarjali, zagotavljali in prisegali, da so nedolžni. Ta tu pa molči!

„S svojim naukom je zapeljeval ljudstvo po vsej Judeji, začeni v Galileji pa vse do sem!“ ga je tožil rabi Jonatan, drugi Anov sin.

„Od Galileje?“ je Pilat prisluhnil. Točno! Obtoženec je Galilejec. Krasno! Potem spada pod sodno oblast četrtnega oblastnika Heroda Antipa in dobro, da je tetrah tudi prišel za praznik v Jeruzalem. Naj ga kar Herod sodi! Da le njemu ne bo treba ustreči velikim duhovnikom in sinedriju.

vemo pa, kaj je bilo prej in kaj bo potem. Zato nauk tega moža, ki nam prinaša nekaj gotovosti, zasluži, da mu sledimo. In spet si pravimo, ko vse premislimo, da je ta podoba tako resnična, da nikoli ne bo izgubila te moči, da bi pripovedovala o človekovi usodi. Najse znanost še tako razvije, naj potujemo s še bolj fantastično hitrostjo, naj gremo na rob vesolja, če je kje kak rob, vedno bo ostala resnica, ki jo tako neprekosljivo pripoveduje podoba o ptici, ki se za trenutek znajde v svetlobi in toploti in naslednji hip že izgine v temo, iz katere je tudi prišla. Tu smo sedaj v stičišču vseh vprašanj in nič čudnega ni, če je pred nami tudi že neka druga slika: skromen prizor, na zunaj neznamen, na nekem najbolj navadnem kraju galejske planjave, ko med dvanajsterimi vstane Peter in pravi Učeniku: Kam naj gremo? Ti imaš besede več-

nega življenja. Skromen prizor in čisto navaden kraj, smo rekli, a v tistih besedah začutimo energijo, ki tem besedam zagotavlja, da se bo človek z njimi odzival na svojo usodo do konca.

Kadar torej govorimo o kulturi, smo zmeraj v središču stvari. Če kak čas ali kaka doba to središče dosega in če poleg tega ni prišlo do zamenjave, tako da bi se poljubna točka proglasila za središče, pravo središče pa pozabilo, tedaj pravimo, da ta čas stoji v znamenju visoke kulture. To se kaže tako, da tedaj nastajajo dela — narejena z besedo, z glasom ali podobo — ki so tako cela, da kljubujejo vsakemu času.

Toda iz tiste energije, ki se s postavljanjem pravih vprašanj ustvarja tam v središču, se ne oblikujejo samo dela visoke in praznične kulture. Tista energija sega tudi na ulice in v hiše

našega mesta, povsod tja, kjer je živi in konkretni človek, bodisi sam bodisi z drugimi. Moč prave kulture je ravno v tem, da oblikuje življenje slehernega dne. Od kulture je odvisno, kako se ljudje srečujemo, kaj si drug o drugem mislimo: ali smo drug drugega veseli in smo radi skupaj, ali pa smo brezbržni in do nikogar ničesar nečutimo. Ko pridete v tuje mesto in imate oči za to, boste prvi dan vedeli, iz katere osnovne misli živijo ljudje, ki hodijo po ulicah mimo nas, ki posedajo po parkih, ki postavljajo jed pred vas na mizo in vam dajejo papirje po uradih. Teh stvari se preprosto ne da skriti, te stvari sijajo z naših obrazov. Prof. Rode nam je pred

mnogimi leti povedal, kaj je doživel, ko je izstopil na železniški postaji v Madridu: po prvih korakih mu je bilo jasno, da je prišel v mesto veselih in radostnih mladih ljudi.

Človekovo vedenje ima zagone ten izvor, prav gotovo pa ne prihaja od tega, da veliko imaš. Še najbolj veseli so pravzaprav tisti, ki ne vedo natanko, zakaj so veseli. A če veseli ne prihaja od obilnega imetja in velike moči, je na nečem vendarle zrastlo! To lahko rečemo, da ga ne bi bilo, in ga ni, če ni v nas osnovnega ravnotežja, ki se je ustvarilo tako, da smo ali brali prave besede ali poslušali pravo muziko ali gledali prave podobe in like. To pa je ravno kultura.

Veseli je ena reč, čeprav očarljiva in osvajajoča. Druga pa je pamet. Pamet ni samo stvar naših računov, naložb in obrestnih mer; ne kaže se samo v donosni službi in iskanju prijateljev z visokimi zvezami. Čež to pamet sicer ne bomo veliko govorili, a sedaj mislimo na neko drugo. V mestu, kakor veste, kar naprej vstajajo novi preroki: eni polagajo roke na ljudi in pravijo, da zdravijo, drugi oznanjajo konec sveta, tretji pa nasprotno trdijo, da bo svet več in brez vsega hudega, a le, če ga bodo izključno uredili oni. In spet je odvisno od kulture, oziroma od pameti, ki iz nje nastaja, ali bodo ljudje noro letali za temi preroki ali pa bodo raje modro pustili, da bodo nazadnje pobrali svojo robo in odšli drugam. Pameti, o kateri sedaj govorimo, bi pravzaprav morali reči politična pamet, za katero boste morda priznali, da je blago, ki ga v mestu močno primanjkuje.

A če ta pamet raste iz splošne kulture, raste neka druga še bolj, le da ta kaže svoj blagodejni vpliv ne na mestnem trgu, ampak v tišini človekove notranjosti. To je pravzaprav posebna moč, ki človeku brani, da bi se povsem prepustil trenutku, bodisi da je ta trenutek prišel na krilih razsipne sreče bodisi da se je iz teme pred njim izluščil sivi obup. Neko nedeljo, ne vem ravno, katero, nam v cerkvi preberejo tudi tisto pismo apostola Pavla, v katerem stojijo besede: Vi pa se smejte, kakor da se ne bi smejali, in jokajte, kakor da ne bi jo-

V soboto, 10. septembra 1994, sta se poročila v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu KRISTINA KREMŽAR in TONE RODE. Čestitamo!

PREŠEREN in KRŠČANSTVO

ALOJZ REBULA

Iz govora na Prešernovi proslavi
študentov teološke fakultete v Ljubljani
7. februarja 1971

Govoriti slovenskim študentom teologije o slovenskem nacionalnem geniju, o Prešernu, je vsekakor bolj zahtevno, kakor bi bilo na primer govoriti italijanskim študentom teologije o njihovem nacionalnem geniju, o Danteju.

Tam monumentalna vera, tako suvereno vsidrana v katoliško dogmo v vsej njeni eshatološki dimenziji, da si Dante, ob sedmi stoletnici rojstva, zasluži posebno encikliko papeža Benedikta XV: tu panteistično navdahnjeni „življenja-gnus“, ki že nosi v sebi razkroj modernega sveta brez Boga. Tam preroško zagnan vernik, ki se na koncu svoje onstranske poti od Pekla preko Vic do Nebes upokoji tam na vrhu empireja v zretju Troedinega: tu Freigeist, rezerviran do krščanstva svojega časa, kolikor mu sploh Cerkev ni nosilka družbene in kulturne konservacije. Tam pobožni srednjeveški romar, upesnjevalec katoliške teologije in zanosni častilec Marije: tu necerkven človek, kot se reče, ki s svojo spokoritvijo na smrtni postelji sproži neuvidevni triumfalizem nekega malomestnega dekana.

kali: kajti podoba tega sveta preide. Kdor te besede lahko sprejme ali pa jih ima na neki način že v sebi, je v posesti te pameti. S posebnim zadoščenjem lahko sedaj povemo, da je Prešeren napisal nekaj zelo podobnega. Mislimo na tisti tolažljivi verz iz uvodnega soneta v Krst pri Savici. Dan jasni, dan oblačni v noči mine!

Nikoli torej ne bi smeli pozabiti, da kultura ni samo to, kar se dogaja po kulturnih ustanovah, ampak je tudi in predvsem način, kako obstaja, živi nemirni svet ljudi. Ko potujete po deželi in vidite, da so sredi vasi postavili visok stanovanjski blok, vedite, da ga je postavila arogantna volja neukih ljudi, ki so iz ne vem kakšne zamere hoteli udariti lepoto katere slovenskih dolin; in kadar bodo s televizijskega zaslona govorili stavke, ki tolčejo ob izkušnje večine ljudi, vedite, da ste v deželi, kjer si ljudje, ki so tu zato, da razbirajo resničnost sveta in jo sporočajo, jemljejo pravico,

da jo potvarjajo.

Kultura je torej tu in sedaj in vsak dan, a je samo takrat, če se globoko v središču postavljajo vprašanja, ki zadevajo bistvo stvari. Če pa tega spraševanja tam ni, potem je ta živi svet naše vsakdanje resničnosti prepuščen sebi, da se razpušča v kaotičen svet poljubnosti.

Ko na Prešernov dan slavimo kulturo in pojemo hvalo njenim velikim delom, za katera smo rekli, da so s svojo polnostjo in celostjo znamenja, da je svet smiseln, moramo povedati še to, da je naša kultura krščanska kultura. To je pomembna ugotovitev, ne samo zato, ker s tem pokažemo na njeno zadnjo utemeljitev, ampak tudi zato, ker tako spomnimo na naročilo, ki ga krščanstvo daje svojim ljudem, da morajo namreč svet in življenje sprejeti, nekako tako kot vrt, ki ga je treba obdelovati. Npregledna množica ljudi to naročilo sprejema že dva tisoč let, zato lahko rečemo, da je naš svet sprejet in obdelan. Ta ukaz,

Razdalja med obema je torej velika.

Kljub temu me tema „Prešeren in krščanstvo“ ne spravlja v zadrego. Izbral sem si jo sam: samega me je zamikalo soočiti ti dve vesolji, med kateri je slovenski kristjan usodno razpet; med vesoljem Besede in med vesoljem Poezije. In to želim napraviti brez kakršnekoli pollaščevalne iht. Še na misel mi ne pride, da bi poskusil Prešerna katolicizirati. To ni samo na ljubo kaki modni pokoncilski širokogrudnosti, ki skuša odkrivati Kristusa povsod tam, kjer je Človek. Moja udržanost izvira bolj iz prepričanja, da Cerkev konec koncev bolj kot genijev potrebuje dobrih ljudi, kakor bolj ko teologov potrebuje svetnikov.

Nagonski občutek sproščenosti ob Prešernu ima svoj vzrok: temu vzroku je ime veličina. Ko bi šlo samo za umetniško veličino, ta sproščenost morda ne bi bila na mestu (ob Goetheju na primer ne bi bila na mestu, da ne govorim o Joycu). Gre za neko drugo veličino. Za veličino, kateri kristjan more pravzaprav edini priznati ime veličine. Gre za veličino Srca. In kjer se človeško srce razmahne v dimenzije, v katere se je razmahnil avtor Poezij, se kristjan nima česa bati. Vnaprej ve, da takšna veličina ne more biti usmerjena drugam kakor proti obali božjega.

Prešernova veličina ne bi bila zadnja možna umetniška veličina, ko na eni strani človeka ne bi videla v njegovi ontološki tragičnosti, na drugi strani pa mu ne bi nakazovala poti iz nje. V tem slovenskem geniju sta oba pogoja uresničena v meri, ki presega njegove velike evropske umetniške sodobnike Byrona, Heineja ali Leopardija. Tragičnost miljeja, s katero se je to enkratno srce nahranilo, ga je obvarovala vsake ontološke površnosti in metafizične opojnosti. Tvegal bom trditev, da Prešeren — kljub svojemu kvantitetno in tematsko mnogo manj reprezentativnemu opusu — s svojim ontološkim zametom prekaša Goetheja.

da moramo svet sprejeti in obdelovati, bi bil seveda kratke sape, če ne bi stal na veri, ki ni v središču sveta, kakor kultura, ampak ga presega. Ker je danes slovesen dan, tudi o tej veri lahko spregovorimo na slovesen način. Tako na primer, kakor je to storil angleški pisatelj in konvertit Chesterton v knjigi Večni človek: „Ko bi bila ta vera zmota, bi trajala komaj en dan; ko bi bila samo ekstaza, bi človek rekel, da taka ekstaza ne bi mogla trajati več kot eno uro. Traja pa dva tisoč let: in svet v njej je bolj svetel, bolj zdrav v svojih nagibih in bolj veder spričo usode in smrti kot svet zunaj nje.“

Nekoč je veljalo, da so tisti, ki lahko prikimajo tem besedam, za kulturo izgubljeni. Sedanji čas vedno bolj razločno opozarja na to, da bo samo z njihovo pomočjo mogoče prepričati ljudi, da bodo svet sprejeli, obdelovali in varovali. Beseda kultura pa pomeni v slovenščini prav to: gojiti, obdelovati in varovati.

Prešeren je namreč brez ene iluzije, ki je prisotna v tem radoživem knezu napoleonske renesanse: ne verjame, da je na zgodovinski ravni mogoče napraviti iz človeka kaj več ko človeka. Ta alpski gruntarski sin je preveč zemeljski, da bi mogel zanikati dejstvo, ki ga zanika zadnje poltisočletje evropske zgodovine: izvirni greh. Goethejeva vizija se izteče v zanosen privid svobodnega človeštva na svobodni zemlji. Za Prešerna pa ne obstaja takšen imanentistični hip, kateremu bi bilo vredno veleti: Ustavi se! Prešernova vizija se z mnogo modernejšo prodornostjo izteče v — smrt. Smrt — to je mogoče Prešernova najbolj priljubljena beseda.

Prešernov svet je svet brez malikov.

To je rezko veselje, iz monumentalnih robov, v planinski prozornosti stvari, brez vsakršne filozofske skaljenosti ali metaforične soparice, brez vsakršnih utopističnih zarij na obzorju.

Prešeren, to je pramoško sprejetje sveta, kakršen je. Ta romantik je popolnoma brez vsakršnega filozofskega romantizma. Ne vem, v katerem pesniku prejšnjega stoletja se svet predstavlja v takšni odčarani avtentičnosti, tako rezko razstavljene od Padca. Ob Prešernu čutiš, da njegova odčaranost presega vsakršno kontingentno razočaranje: v njem se zrcali odčaranost svetega samega, izločenega iz Raja.

Za „praznoto“ tega sveta ni v zadnji konsekvenci kriva ne Julija Primičeva ne Metternichova Avstrija. Še več: zanjo ni v zadnji konsekvenci kriv niti položaj slovenstva, tista plemenska manjvrednost, ki ga more hraniti samo z brezupom. Ko bi bil Prešeren nesrečen samo zaradi ljubezni, politike ali slo-

venstva, ne bi bil Prešeren: njegovo veselje ne bi bilo univerzalno, kakršno je, univerzalnejše od Cankarjevega, Župančičevega ali Kosovelovega. Prešernova rana je rana planeta Zemlje: to je žalost izvirnega greha. To je brezpogojna odčaranost, ki pesnik nanjo ne more klicati cankarjevskega požara ne župančičevskega kladivarja ne kosovelovske revolucije, ampak samo smrt.

„Življenjagnus“: krepkejšega sinonima za moderni „absurd“ slovenščina ne bo zmogla skovati. V Prešernu je torej — drugače na primer od Goetheja — že vsa naša moderna atomska brezizhodnost.

Vzemite samo Sonete nesreče. Ali je pesniku življenje ječa res samo zato, ker se čuti omreženega od Metternichove policije? Je zanj čas postal rabelj samo zato, ker je ideja Zedinjene Slovenije brez vsake stvarne politične perspektive? Je skrb vsak dan pomlajena nevesta samo zato, ker mora pesnik iz dneva v dan odbijati neko advokatsko tlako v podeželskem gnezdu? Sta trpljenje in obup dva zvesta hlapca samo zato, ker Ana Jelovšek ne more doumeti njegovega genija? In kes neutrujen čuvaj samo zato, ker je pesnik kompromitiral svojo kariero s freigeistovstvom?

Kdor bi hotel reducirati Prešernov „življenjagnus“ na takšno zasebno ali sociološko pogojenost, bi dokazal samo, da nima pojma o tem, kaj je pesnik in kaj je poezija.

Smrt kot odrešenje: v tej Prešernovi emocionalni strukturi je zajeta vsa tragika zemlje, ki je postala izgnanstvo. Odveč je navajati vse tiste mogoče metafore, v katere se je Prešernu odprl privid smrti. Smrt mu nikakor ni tabu, kakor je bil v

njegovem času tabu za scentistično oholost ali kakor je danes tabu za potrošniško samozadočenost. Lahko rečemo, da Prešeren piše svoje Poezije z lobanjo na pisalni mizi. V tem pogledu ni groze. Smrt mu je ljubica, ključ, vrata, srečna cesta:

*Perjazna smèrt! predolgo se ne múdi:
Ti ključ, ti vráta, ti si srečna césta,
ki pélje nas iz bolečine mésta
tje, kjer trohljivost vse verige zgrúdi.*

Prešeren ostaja brez iluzij do zgodovine, a vendar odprt vsemu možnemu, kar lahko olajša položaj človeštva in slovenstva. Prav zaradi te njegove temeljne uravnovešenosti zadobiva citirana apostrofa — Perjazna smèrt! — trdi svojo ideološko prepričljivost: človeška eksistenca kljub vsemu možnemu napredku ostaja torišče tragičnega, ostaja „mesto bolečine“.

Tako Prešeren, kljub plovbi skozi romantično evforičnost 19. stoletja, pristaja na obali, na kateri so pred njim pristali Aishil, Sofokles, Evripid, Lukrec, Vergil, Dante: na isti obali, na kateri danes z manj kozmične pietete izbruhava svojo prometejsko vinjenost človek 20. stoletja, od Kafkovega grozljivega Gospoda X. do Camusovega revoltiranca, od Joyceovega Odiseja do Beckettovega Godota.

Vemo, da to sama na sebi ni obala krščanskega izvirnega greha: da je lahko tudi obala cinizma, perverznosti in opičjosti. Kakor satan nima vere v Boga, čeprav je oslepljen od njegove eksistence, tako lahko tudi objestno zanikaš izvirni greh, tudi če brozgaš v njem do vratu. Da ga priznaš, moraš poleg beštije v človeku videti tudi angela, moraš prodirati v pragozd

V nedeljo, 4. decembra 1994, sta se poročila v farni cerkvi fatimske Marije v Lomas del Mirador VERONIKA MALOVRH in ANDREJ OSTERC. Čestitamo!

Prešernov spomenik pred tromostovjem v Ljubljani

bivanja z neko temeljno pieteto, v ponižnosti med misterijem človeka in stvarstva.

Ta kozmična ponižnost ni samozanikanje. Morda je celo edina možna oblika avtentične suverenosti. Pri Prešernu ne pride nikjer tako do izraza kakor v njegovem odnosu do narodnega vprašanja. Če hočemo do konca oceniti to plat njegove veličine, moramo njegovo zadevno odločitev vstaviti v takratno realnost slovenstva, v njegovo zgodovinsko bedo, lahko rečemo v njegovo zgodovinsko ničnost sredi 19. stoletja.

Koliko tihega nacionalnega kapitulantstva živi še danes v sodobnem slovenskem intelektualcu, ki ima za sabo že sto let nezadržnega narodnega vzpona, široko izpričano silo nacionalnega genija od umetnosti do znanosti, definitivno politično uveljavitev v telesu republike Slovenije — ki živi v evropsko razgibani prestolnici na poti k četrt milijona prebivalcev, ki vidi narodno kulturo institucionalizirano v visokih šolah in akademijah, ki vidi slovenske ladje pluti v širni svet iz slovenskega morja! Sredi česa pa se je moral odločati Prešeren? Sredi kulture, ki si ni bila še niti na jasnem o alfabetu, sredi z nemščino preplavljene zatohle avstrijske province, sredi še

važke dvojezične Ljubljane, v senci tuje policije in tujega uradništva, v perspektivi večne Avstrije, večne dominacije Herrensvolka in Herrensprache! In odločil se je brez čopovskih kompleksov in vrazovskih kriz, s tisto prav tako monumentalno kakor samoumevno suverenostjo, ki jo lahko daje človeku samo globoka bivanjska ponižnost pred tem, kar je, pred zakonom nature same. S tem se Prešeren ni odločil za ralo, rožmarin in bogkov kot. Odločil se je za Da usodi, ki ga je naredila Slovenca: za identifikacijo, ki ga je postavljala v skladnost z zgodovino in s kozmosom. V tej suverenosti ga ni potlej dosegel nihče med geniji slovenske besede: tudi Cankar ne.

To je raven, kjer si Prešernova zemeljska zvestoba podaja roko s svetniško zvestobo slovenskega škofa Slomška.

Na tej ravni postane vse drugo samo izpeljanka.

V tem pogledu bi bilo dovolj, da bi bil Prešeren napisal samo Nezakonski materi, v spomin Andreja Smoleta ali Zdravico. Kaj šele Sonetni venec.

Nič sentimentalni ni ta svet, to je najrezkejša moškost v slovenskem duhovnem svetu, najbolj demitiziran utor slovenstva. In vendar kaj vse je v njem zunaj vsakršne vrednostne problematičnosti! Kaj vse je temu tako skeptičnemu umu vrednota! Kaj vse je temu človeku, zmožnemu tudi drznega gostilniškega dovtipa, sveto!

Ljubezen: *Sercé mi je postálo vért in njiva,
kjer séje zděj ljubézin elegije.*

Otrok: *Měni nebó odpěrto se zdí,
kádar se v tvoje ozrěm oči.*

Domovina: *Zemlja Kranjska, draga mati.
kdaj bo vtihnil najin jok?*

Svoboda: *Manj strašna noč je v čérne zěmlje kri-
li, ko so pod svéltím sóncem súžni dnóvi.*

Pravica: *Várha te čaka Dolénc pred
Aristokratov tiranstvam;
varji se družbe volkov, bódi mu bramba
pravíc!*

Sloga: *Edinost, sréča, správa
k nam naj nazaj se vernejo.*

Mir: *Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočákat dan,
ki, kóder sónce hòdi,
prepir iz svéta bo pregnan.*

Dobrota: *Naj živi
vsak, kar nas dobrih je ljudi!*

Prešernov svet je torej svet, ki ga ozarja najplemenitejša človeška idealiteta: svet, najprecizneje zajet v katastrofalni senci Padca, a vendar ves prežet z domotožjem po Raju in tako ves odprt odrešenju.

Ljubezen, sloga, pravica, mir: Prešeren je bil prevelik duh, da ne bi čutil, da je te vrednote nemogoče oddvojiti od krščanskega sporočila. Nagonsko je čutil, da sodijo k duši

FRANCE PREŠEREN
Zdravljica

*Prijatljji, obrodile
so trte vince nam sladkó,
ki nam oživlja žile,
srce razjásni in oko,
ki utopí
vse skrbi,
v potrtih prsih up budi!*

*Komú najpred veselo
zdravljico, bratje, čmo zapet?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!*

*V sovražnike 'z oblakov
rodú naj našga trešči grom;
prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencev dom,
naj zdrobé
njih roké
si spone, ki jih še težé!*

*Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrók, kar íma Slava,
vsi naj si v róke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last!*

*Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
kot naše je krvi deklé;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!*

*Mladenči, zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up;
ljubezni domačije
noben naj vam ne vsmrti strup;
ker zdaj vas
kakor nas,
jo srčno branit kliče čas!*

*Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepír iz svéta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!*

*Nazadnje še, prijatljji,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ker dobro v srcu mislimo;
dókaj dni
naj živi
Bog, kar nas dobrih je ljudi!*

krščanstva, ne glede na bolj ali manj progresivno sociološko strukturo, v kateri se utegne krščansko sporočilo izraziti v času. Prav tako je, suverena zavest slovenstva, čutil, v kakšno brezimnost bi se sesedel njegov narod, ko bi bila ukinjena njegova najmočnejša kohezijska sila, krščanstvo.

Obilna krščanska metaforika je uporabljena s spoštljivostjo človeka, ki ne izključuje, da ima opraviti s svetim.

Tako vidimo v Poezijah stati kerube z ognjenim mečem, vidimo Mojzesa na poti v Kanaan, slišimo zmedo jezikov v Babilonu, slišimo odmev Jeremijevih žalostink in Salomonove Visoke pesmi, angelski hozana se dviga v betlehemsko noč, nebo se odpira pred nami v veličastni prizor poslednje sodbe, človeška zgodovina se zaključuje s prividom raja brez zapopadka.

Pesnikovo srce se v nadčloveškem doživljajskem loku razpenja od pekla do nebes, iz žlahtničevega groba pričez v zlatih črkah angelski pozdrav, nad grobom Ovsenikovih dečkov se oglasi mili vstajenjski „prid' te k meni — majhni vi, nezadolženi!“, sam Stvarnik razloži spreobrniteljskemu puščavcu nedoumljivo izvornost svojih darov: „Pústi péti môjga slávca — Kákor sim mu gérlo stvaril.“

Vrstijo se podobe iz krščanskega življenja: na sredi vseh velikosobotno razsvetljena cerkev, kjer se začenja pesnikovo ljubezensko gorje. A sicer se te podobe zvrščajo z neprisiljeno pojavnostjo življenja samega: kristjani v Lescah hodijo k maši, menih poje mizerere nad pesnikom samomorilcem, Alencica gre v „Radólco“ užiti nebeški kruh, spokorjeni gradnik zida cerkev na čast Mariji, romarji romajo v sli „unstranske glorijske“ od Rima do Trsata, roženkranc in litanije so oglašajo v procesiji na Šmarno goro.

Vsa ta metaforika priča o Prešernovi zraslosti s slovensko krščansko tradicijo, ki mu je ravno tako samoumevna kakor slovenska natura ali slovenska zgodovina.

Kristjan je zdaj prišel do tiste točke, ko ga lahko obide

triumfalistična skušnjava. Brezupna pokrajina Poezij se je namreč razprla pred njim v novo svetlobo, v kateri se oznani sreča človeka, „ki up sreče onkraj groba v persih hrani.“ Prišel je namreč v predverje Krsta pri Savici, ki je že v posvetilnem sonetu ozarjen s krščanskim upanjem. Triumfalistična skušnjava je v tem, da ga deklarirana ortodoksnost Krsta pri Savici zapelje v pollaščevalni poskus, ki naj Prešerna prisili pristati v konfesionalnem krščanstvu. Toda pred to skušnjava je obvaroval kristjana pesnik sam z znamenitim vprašanjem, ki ga je sam postavil nad to svoje delo, ko je zapisal, da ga je sestavil kot metrično nalogo. Dejansko se je v našem prešernoslovju uveljavila kretanja, da se ta pesnikova izjava ne jemlje zares. Jaz nočem biti nespoštljiv do pesnika, če jo bom izjemoma vzel zares. To njegovo izjavo bom spoštoval in se ustavil pred Krstom, da ne bi silil v njegovo katekizemsko neoporečnost, celo v njegovo homiletsko vzornost. Kristjanu ni treba, da se ušotori v tej pesnikovi palinodiji, da se čuti pri Prešernu doma. Dovolj so mu Poezije, neizmernost srca, ki se je razmahnila v njih. To srce je bilo dovolj veliko, da je znalo onkraj vsakršne kontingentne sociologije ceniti ne samo narodnofolklorno, ampak tudi kulturno in človeško dragocenost pojava, ki mu pravimo krščanstvo. Dovolj mu je enkratna etičnost, ki preveva Poezije; ljubezen Nezakonske matere in vzvišeno domotožje Sonetnega venca in evangeljska vsebina Zdravice. In vse to v čistem veselju brez malikov, v zavesti o brezmočnosti imanence, v trpeči odprtosti odrešenju.

Ob vsem tem kristjan sme upati, da zadnjo pesnikovo srečanje z nevzpodbudnim triumfalističnim dekanom Prešernu morda le ni bilo v ponižanje. Upati sme, da je ta največji duh našega naroda doživel takrat prav tisto osebno odrešenje, po katerem kliče vsa njegova poezija. Upati sme, da se je v tistem zimskem kranjskem jutru sam Bog ljubezni sklonil nad velikim pevcem, ki mu je sam vdihnil pevskega duha, ki naj bo njegovemu dragemu narodu temeljno potrdilo za ta svet.

Arhitekt VIKTOR SULČIČ

JURE VOMBERGAR

Najbolj pomemben arhitekt med slovenskimi izseljenci v Argentini je že pokojni Viktor Sulčič.

Rodil se je leta 1895 v bližini Trsta. Šolal se je v Italiji, v Firencah se učil kiparstva, kasneje pa v Bologni doštudiral arhitekturo. Kot toliki tisoči Slovencev s Primorske se je tudi on odločil iskati boljših življenjskih možnosti v Argentini, kamor je tridesetleten odšel. Seznanjenost z italijanskim mišljenjem in poznanstva s kolegi še iz stare domovine, so mu omogočila hitro vživetje v novi svet.

(V tistem času je namreč v Buenos Airesu prevladovala po številu italijanska emigracija. S tem je bilo Sulčiču prihranjeno dolgoletno mučno prilagajanje novemu svetu, jeziku, navadam in značaju prebivalstva, kar se je godilo

povojnim emigrantom, ki so bili večinoma „Kranjci“).

Tako Sulčič dve leti po svojem prihodu v Argentini že sodeluje kot arhitekt pri natečajih za gradnje javnih stavb. Leta 1926 njegov projekt prejme prvo nagrado na natečaju za novo državno hipotekarno banko. Kersam „nima podpisa“ oziroma delovnega dovoljenja, se poveže z dvema družabnikoma v projektivni biro, ki od takrat naprej deluje z imeni vseh treh: „Delpini, Sulčič y Bes - ingenieros, arquitectos“.

Imenovana pisarna v kasnejših letih izvede izjemno zahtevna in pomembna gradbena dela, ki danes spadajo v buenosaireško kulturno dediščino in jih poznajo vsi argentinski študentje arhitekture. Najbolj znana sta osrednja mestna tržnica (Mercado de Abasto) in nogometni stadion Boca Juniors.

Ta poslopja so bila doslej v zgodovini argentinske arhitekture povezana z imenom enega od družabnikov, inž. Delpinija. On je podpisoval načrte, edini habilitiran za to. Sicer pa je znan po svojih drznih strukturalnih izvedbah v armiranem betonu kot „argentinski

Nervi“. Ni pa bilo doslej poznano in priznано ustvarjalno sodelovanje arhitekta Sulčiča.

Umetnostna zgodovinarica dr. Irene Miselj ima zaslugo, da je prva raziskala in ovrednotila pomembnost Sulčiča kot arhitekta omenjenega projektivnega biroja. Napisala je monografijo o njem in izdala obsežen katalog v slovenskem, italijanskem in španskem jeziku ter ga opremila s fotografijami in dosegljivimi načrti. Pripravila je razstavo Sulčičevih del, najprej v Sloveniji in nato tudi v Argentini. Odslej argentinska zgodovina arhitekture prve polovice stoletja vključuje ime arh. Sulčiča poleg inž. Delpinija.

Iz Krsta pri Savici

FRANCE PREŠEREN

*En dan sem prašat šla po vojske sreči,
al' skozi se še ni sklenina z vami;
učil ljudi je mož bogaboječi,
duhovni mož, ki zdaj ga vidiš z nami;
kako nas ustvaril vse je Bog največji,
kak' greh prišel na svet je po Adámi,
kak' se je božji Sin zato učlovečil,
da bi otél naróde in osrečil.*

*Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni,
da ljubi vse ljudi, svoje otroke,
da zemlja, kjer vijo viharji jezni,
je skušnje kraj, da so naš dom visoke
nebesa, da trpljenje in bolezní
z veseljem vred so dar njegove roke,
da čudno k sebi vod' otroke ljube,
da ne želí nobenega pogube.*

*Da ustvaril je ljudi vse za nebesa,
kjer glorija njega sije brez oblaka,
oko ni vid' lo, slišale ušesa
veselja, ki izvoljene tam čaka,
da spróstenim bo vseh težav telesa
se srečnim izpolnila volja vsaka,
da bodo tamkaj božji sklepi mili
té, ki se tukaj ljubijo, sklenili.*

Otvoritev razstave del arhitekta Viktorja Sulčiča v dvorani Slovenskega doma v Mendozi, avgusta leta 1991.

Slovenski mučenec LOJZE GROZDE

ANTON STRLE

XVI. „Prav blizu je sveti večer...“

Dva meseca pred smrtjo je prišel Lojze na obisk k svojim dobrotnikom. Pogovor je nanese tudi na razmere pri nas.

„No, Lojze, kakor kaže, bo treba vzeti puško v roke.“ — „Ne, jaz je ne bom, to ni moja naloga!“ je odločno dejal. „Jaz sem za nekaj drugega določen...“ — „Ali si ti sploh kakšen fant!“ ga je ostro prijela sošolka, ki je bila zraven, in ga nato še dalje oštevala. Lojze je na to nevihto molčal, Misli je pač na svoje bodoče duhovno poslanstvo, nemara na duhovski poklic. Ali pa so bile morda v njem rahle slutnje tega, kar se je po božji Previdnosti pozneje z njim zgodilo?

Večkrat je zadnje čase s prijateljem ali s teto poromal na grobove Jaroslava Kiklja in drugih žrtev brezbožnega komunizma. Posebno Jaroslav, ki ga je Lojze bolj od blizu poznal, mu je bil

dostikrat v mislih. — „Ob grobu me je nekoč pogledal,“ je pripovedoval Lojze-tov prijatelj, „in dejal: ‚kaj misliš, ali naju čaka kaj drugega? Morda že letos!‘ To slutnjo mi je Lojze izrazil tudi pozneje večkrat, najmanj petkrat.“

Zadnjikrat je bil ob teh grobovih na dan vseh svetih. Že se je hotel vrniti domov, pa se je spomnil, da bi nesel še kako cvetico na grobove. Kupil je tri rdeče rože in jih položil na Kikljev grob. S solzami v očeh se je vračal.

Kakor da bi mu nekaj dejalo: prav kmalu boš umrl! V novembru je v šolski nagoli zapisal: „Smrt je vedno pred očmi, bomo pripravljeni!“

Neka slutnja, da bo mlad moral umreti, in tudi o načinu smrti — je že zgodaj pogosto izražena v njegovih pesmih. Navedimo npr. iz četrte šole tole v svoji preprostosti tako lepo pesmico:

**Spodaj je drevo,
mrtvo in golo;**

Sulčič v Argentini ni nikoli dobil priznanja akademskega naslova, ampak le delovno dovoljenje za gradnje, in to šele 20 let po svojem prihodu v to deželo, potem ko je že izvedel vse omenjene pomembne gradnje. Tudi v tem vidim tragiko izseljenstva.

(Naj pri tem omenim nekatere slovenske emigrante, inženirje in arhitekta, ki so kot Sulčič delovali anonimno, brez uradnega dovoljenja, da rešim njihova imena pozabe: med inženirji odlična statika Evald Koren in Milan Ecker, med arhitekti Vladimir Mazi, Igor Brusnikin in Miran Engelman. Mlajšim, ki smo doštudirali v Argentini, nam je bila prihranjena vsaj ta krivica. Med uradno priznanimi arhitekti slovenskega porekla imam registriranih čez trideset imen.)

Arhitekt Sulčič je ena najbolj markantnih osebnosti slovenske predvojne emigracije. Kot zaveden Slovenec je sodeloval pri različnih slovenskih kulturnih, dobrodelnih in političnih dejavnostih, povezan z izseljenskimi duhovniki,

Doktoričem, Kasteličem in Hladnikom. Bil je desna roka večletnega jugoslovanskega poslanika v Argentini dr. Izidorja Cankarja.

Poleg arhitekture se je Sulčič ukvarjal tudi s slikarstvom, kot akvarelist. pripravil je več samostojnih razstav tako v Argentini kot v Jugoslaviji. Poskušal se je tudi v poeziji in prozi. V samozaložbi je izdal zbirko poezij v španskem in slovenskem jeziku, knjigo povesti ter knjigo o rojaku Janezu Benigarju, antropologu, ki je živel med Indijanci na jugu Argentine, obe v španskem jeziku. Knjige je tudi sam ilustriral.

Za tednik Novi list je pisal strokovne članke o tem, kako naj bi rojaki načrtovali svoje nove hiše, in predložil svoje črteže. Bil je predsednik konzorcija za izdajanje tega lista in ga tudi finančno podpiral.

Po nemški okupaciji Jugoslavije se je v Buenos Airesu ustanovila Jugoslovanska narodna obrana (JNO), ki naj bi koordinirala pomoč domovini ter družila vse jugoslovanske skupnosti v Južni

**zadnji list z njega
zdaj leti na tla:
vrača se v zemljo.**

**Pa se mi zazdi —
meni govori:**

**„Kmalu za menoj,
morda še nocoj,
šel boš tudi ti.“**

Kaj ne bo nekoč prav njegova kritika, ki bo pordečila snežno belino zimskega jutra, medtem ko se bo njegova duša, osvobodjena sleherne zemeljske vezi, prosta dvignila v višave.

Ameriki. Sulčič je bil izvoljen za glavnega tajnika. Spoznanje, da v OF prevladujejo komunisti in pripravljajo revolucijo, je povzročilo razdor med emigranti v Argentini. JNO je zamrla in se je ustanovila nova organizacija z imenom Svobodna Jugoslavija. Kasneje je Sulčič predal ves arhiv JNO Slovenski kulturni akciji, da ga ohrani in preuči. To delo še vedno čaka pokličnega in objektivnega zgodovinarja. (Dokler bodo zgodovinarji komunističnega izvora brisali za seboj sledi o delovanju za svetovno revolucijo, je bolje, da omenjeni arhiv ostane spravljen.)

Arh. Viktor Sulčič je umrl v Buenos Airesu leta 1973, star 78 let. Za svoje zasluge je prejel priznanje že za časa življenja. Izidor Cankar mu je podelil red sv. Save V. stopnje. Vsekakor največje odlikovanje pa je bila posmrtna retrospektivna razstava njegovih del v kulturnem centru Recoleta v Buenos Airesu leta 1991, skatero je ime arhitekta Sulčiča dokončno stopilo v zavest argentinske javnosti.

**Padajte, snežinke,
kri z zemlje izmijite
in jo pregrnite
s svojim belim plaščem,
blato z njim pokrijte!**

**Vse grdo naj zgine,
da srce napije
čiste se beline,
da se v njej umije
in zleti v višine!**

Že v poletnih počitnicah je v juliju obiskal nekega duhovnika in se z njim pogovarjal o ljudeh, ki so morali zaradi svojega neomajnega verskega prepričanja dati življenje.

„Pa sem ga,“ pripoveduje tisti gospod, „nenadoma vprašal: ‚Lojze, kaj pa, če bi Bog od nas zahteval tako žrtev?‘ — Brez kakega pomišljanja je odgovoril: ‚Gopod, če bi Bog hotel, tudi takoj sedaj sem pripravljen!‘ Začudil sem se in se ob njem tudi sam navdušil. V nadaljnjem pogovoru sem mu nasvetoval, naj to svojo pripravljenost Bogu ponavlja pri vsakem obhajilu, pa mi je odvrnil, da to že nekaj časa dela.“

Ko sta v oktobru l. 1942 s prijatelji šla po ulici, je Lojze spet nepričakovano, skoraj brez zveze, napeljal pogovor na te stvari:

„Bojim se, da pri mučenju ne bi vztrajal.“

„Kako to misliš?“ ga je začudeno vprašal prijatelj.

„Veš, nisem dovolj trden.“

„Saj moraš vendar zaupati v Boga, v katerega slavo vse delaš... Ali so se ti zdeli pogovori pri rekolekciji lepi?“

(11. oktobra so pri Katoliški akciji imeli duhovno obnovo.)

„Zelo lepo je bilo. Dico opera mea Regi! — Svoja dela posvečujem Kralju!...“

Prijatelj je potem hotel pogovor napeljati na šaljive reči in je skušal posnemati svojevrsten govornikov glas pri litanijah. Pa Grozde se to pot ni smejal, marveč se je zamišljeno zazrl nekam v daljavo in potem pogledal prijatelja v oči, tako da je ta nehote pustil norčavosti. Čez čas je Lojze pristavil: „Molim samo za vztrajnost.“

Kaj je pomenila ta posebna resnoba, ki smo jo videli pri njem zlasti zadnje čase, ta zbranost pri sv. maši, to natančno izvrševanje dolžnosti, ti pogostni obiski Najsvetejšega? Ali ne pripravo na smrt?

Sošolec piše: „Lojze je bil povsem preprost mlad fant, številka številne marijaniške družine. Ni bil posebež. Z nami je hodil v šolo in užival njeno veselje in bridkost, z nami se je igral, z nami preživljal vesele ure in razvedrila v zavodu in — saj ni bil na videz nič posebnega... Le če si mu pogledal v oči, če si se spomnil njegovih dolgih molitev v marijaniški kapeli, če si prisluhnil njegovemu srcu, ki je hrepenelo po Luči, takrat se ti je moralo zazdeti, da je vendarle nekaj posebnega, da se dobro

zaveda poslanstva, ki ga je imel, da je namreč za nekaj višjega rojen in da čaka nebes.“

Za božične praznik je Grozde srčno želel iti domov. Božič je bil zanj sploh najlepši praznik. Bil je sicer bolj razumski človek, a ob božičnih praznikih je vselej postal nekam nežen in mehak. To svojo nežnost razodeva v več božičnih pesmih, v šesti šoli na primer v pesmi K polnočnici:

**Tiho skoz temo sneži,
sladek je pesmi utrip,
luči odsevajo hrib,
cerkev v nebesa gori.**

**V meni sladkoben nemir,
plaka in čaka srce,
upov so polne želje,
blizu si, dobri Pastir!**

**„V jaslicah Detece glej!“
„Bolj sem ubog kakor ti!“
„Kralj moj, pa mraz ti tu ni?“ —
„Z ognjem srca me pogrej!“**

Božičnih počitnic se je vselej otroško veselil. Na njegovem rojstnem domu ni bilo navade postavljati jaslice. Za božične praznike so oltarček v kotu in podobe okrasili s suhimi cveticami. To navado je Lojzetova mati ohranila tudi na novem domu. Lojze je vpeljal novo navado — jaslice. Po počitnicah je ves srečen pripovedoval, kako so bili njegovi po poli bratje in po poli sestre veseli, ko jim je

17. decembra 1994 sta bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu dvojčka MATJAŽ in ANDREJ VOMBERGAR, sinova Markota in Andrejke roj. Selan.

nekoč prinesel jaslice.

Leta 1941 je Lojze za božične praznike domačim, ki so se morali preseliti drugam, v Segonje pri Škocijanu, prinesel nove jaslice. Spomladi naslednjega leta so se naselili v Goriško goro in se nastanili v zapuščeni, razdrapani bajti. Tu je bilo uboštvo še bolj vidno. Veža je bila obenem kuhinja, pa tako razdrta, da je dobesedno deževalo vanjo; pozimi je burja prinašala sneg skozi špranje. Majhna izba je imela komaj dovolj prostora za peč in dve postelji ter za majhno mizo in klop. Otroci so morali skakati kar čeznjo. Ko je bil Lojze za veliko noč 1942 pri domačih in videl to revščino, so se mu zasmilili, zlasti še mati; bal se je, da bi ne omagala, in je hotel iti na delo, da bi domačim z zaslužkom pomagal. Komaj ga je mati pregovorila, da se je vrnil v šolo: „Nič ne skrbi, se bomo že kako pretolkli!“ Takrat je Lojze domače zadnjikrat videl. Nikoli se še ni poslavljaj tako potr in žalosten. Ko je odhajal, je mati še stopila na prag in gledala za njim. Ko ji je izginil izpred oči, je stopila na hribec ter mu poslednjič v življenju pomahala z roko v pozdrav. Kakor težke slutnje ji je nekaj leglo na srce.

Kako si je Lojze želel, da bi za božič leta 1942 prinesel v to silno revščino domače družine nekaj božičnega veselja! Zapel bi z materjo, po poli brati in po poli sestrami prelepe božične pesmi. Kako bi sinil žarek prisrčnega veselja v to bedo, ko bi tam proti večeru previdno odprl vrata mlad osmošolec in bi se vsi

hkrati ozrli proti vходу in zaklicali: „O, Lojze, si vendar prišel? Kako težko smo te čakali!“ — „Kaj si prinesel za božič?“ bi se opogumili mlajši. Kdor je kdaj kot študent doživel božične praznike v verni domači hiši na kmetih, razume, zakaj je Lojzeta tako vleklo domov. Rad bi bil po dolgih mesecih odsotnosti prinesel v ubogo kočjo radost snidenja in ob vsej tej revščini še posebno čutili toplino svetega večera. Tudi bi se čutil še bliže božji Besedi, ki se je ponižala v razdrto in mrzlo betlehemsko votlino in kot prve poklicala k sebi uboge, preproste pastirje.

Tisto leto je bil Lojze za milosti in blagoslov božičnih praznikov duhovno še posebno lepo pripravljen. Božični skrivnosti je posvetil tudi svoj zadnji članek za jatni list Christophoros. Oddal ga je uredniku tik pred božičem. To je povsem kratka, preprosta pesmica — Grozdetov labodnji spev:

**Prav blizu je sveti večer,
čeprav ni nikjer še snega,
čeprav ni še konca vojska,
čeprav je še v srcih nemir.**

**Umijem si mlado srce
in z biseri ga okrasim,
z ljubeznijo ga prenovim —
glej, Detece božje že gre!**

Sveti večer se je bližal. Ko so Lojzeta branili, naj ne hodi domov, češ da je nevarno, je žalostno dejal: „Saj če bom

videl, da ni varno, bom ostal kar pri sošolcu. Toda iz Ljubljane moram iti. Še učiti se ne morem nič več, ker že toliko časa nisem imel pravih počitnic!“

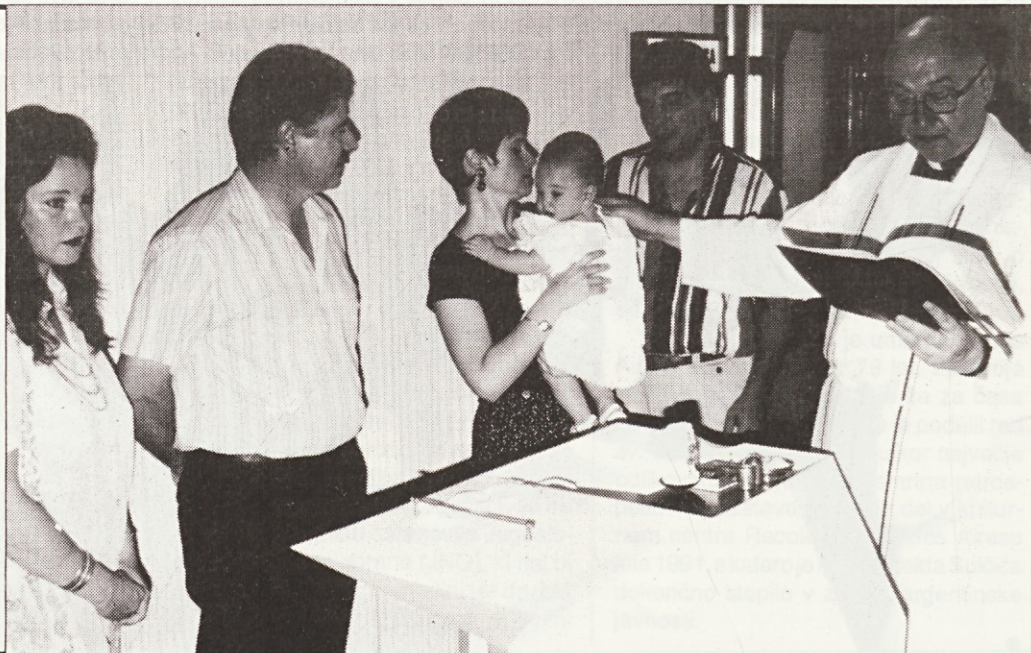
O velikih počitnicah po sedmem razredu je bil namreč v Ljubljani in jih je uporabil za zasebni študij. Kdor je videl, kako marljivo je delal, je moral priznati, da to niso bile počitnice. Zato ni čudno, če je zadnje čase kdaj potožil, da se pri učenju hitro utruji, ker se že toliko časa ni spočil. Želel je po dolgih mesecih zopet videti svoje domače, zlasti mater, ki jo je imel zelo rad. Že prej enkrat, ko so bili domači v nevarnosti, da bodo morali daleč v tujino, je pisal v dnevniku: „Šel bom, da vidim še enkrat svojo mater... Mama, bratje in sestre, vsi moji dragi, pridem, še danes pridem, da se vidimo za slovo, čeprav moram še jaz z vami!“ (24. okt. 1941).

Ko je hitel na počitnice in so jih tisti dan na kolodvoru zavrnili, so se vsi drugi hudovali, Lojze je samo mirno dejal: „Če je taka božja volja, da ostanem v Ljubljani, se vdam.“ „Če je božja volja,“ to je bil značilen Lojzetov izrek. „Tako pogosto je to imel na jeziku, da me je dolgo časa s tem pošteno odbijal,“ je pripovedoval prijatelj.

Drugi dan — na sv. večer — so mogli vsi oditi na počitnice. Tudi Lojze je šel. Bil je zelo resen, nekam zamišljen in malo je govoril.

Ko se je poslavljaj od gospoda ravnatelja, ga je ta opozoril: „Glej, da ne boš šel domov, če bi bilo nevarno. Boš

24. decembra 1994 je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu ALENKA DIEZ MAKOVEC, hči Alberta in Mari roj. Makovec.

KRSTI, POROKE IN SMRTI

v slovenski skupnosti v Argentini v letu 1994

KRŠČENI SO BILI:

Tatjana Lucija Pustavrh-Hrovat, Nikolaj Damijan Nemanič-Novak, Valentin Julijan Vilfan-Echagüe, Mikaela Marjana Puntar-Groznič, Karolina Fátima Ferreira-Javoršek, Marko Gabrijel Rezelj-Rovan, Tomaž Andrej Štefe-Svetlin, Ivan Gabrijel Marinič-Makovec, Marija Milena Ravnik-Oblak, Tomaž Velazquez-Trpin, Karla Mikaela Stocca-Miklavc, Andreja Inés Krvina-Campoy, Tomaž Kostelec-Repovž, Damijan Dobovšek-Lenarčič, Goran Magister-Amšek, Pavel Hernán Delbene-Korošec, Agustín Mariano Arabetti-Dimnik, Tat-

pazil na to?" — „Bom,“ je kratko dejal. S seboj je vzel latinski misal, Hojo za Kristusom za vsakdanje duhovno berivo in nekaj knjig in podobico o Materi božji iz Fatime, da biz njimi v svojem domačem kraju širil pobožnost prvih sobot.

Na sv. večer je že v mraku po treh urah naporne hoje vblatu in snegu dospel na dom svojega prijatelja v Podtaboru pri Strugah. „Ko bi vedel, da je tako daleč, bi ne bil prišel,“ je šaljivo rekel. Po večerji je z družino molil vse tri dele rožnega venca. Nato so se vrstile božične pesmi druga za drugo.

Za novo leto je hotel iti domov. „Če bo le količkaj mogoče, bom šel, da vsaj nekaj zvem o domačih. Že od maja ne dobim nobenega sporočila, zelo me skrbi.“ Ko so ga pri prijateljevih rahlo ustavljali, da je nevarno, je zatrjeval: „Saj se bom vrnil takoj, če bom slutil kakšno nevarnost.“

Želji po domu se je pridružila nova, še močnejša misel: apostolat. Vsak dan je šel k sv. maši in bil kakor navadno tudi pri svetem obhajilu. Po zahvali je vselej prebral kak odstavek iz Hoje za Kristusom, da bi čez dan živel iz večnostnih misli Kempčanovih. Po maši se je razvnel: „Kako dobra je vaša župnija! Toliko ljudi ob delavnikih pri sv. obhajilu. Pri nas pa ni tako. Pri nas bo treba še veliko dela, Bog ve, koliko ljudi bo opravljalo pet prvih sobot? Brž je delal načrte, kako bo v domači župniji čim več storil za uspeh prvosobotne pobožnosti.“

jana Lucija Malovrh-Pérez, Štefanija Bokalič-Smole, Mauro Danijel Tundis-Cukjati, Ivan Kopač-Tušek, Mariana Inés Conde-Dolinšek, Friderik Vargas-Puhek, Nikolaj Homovec, Marjana Avgušтина Llanos-Nemanič, Zofija Marija Truden-Cuenca, Ivana Karla Petkovšek-Zupanc, Kristjan Gabrijel Smole-Koželnik, Zofija Veronika Boštjančič-Hočevar, Tatjana Grbec-Rozina, Damijan Loboda-Štefe, Luka Markež-Antonini, Esteban Andrés Mazieres-Poznič, Ignacio Ramón Mazieres-Poznič, Ana Malvina Porcelo-Žakelj, Janez Barnaba Rode-Durán, Pavle Jerman-Petkovšek, Katarina Viktorija Žnidaršič-Bilovs, Lucijana Oblak-Loboda, Andrej Aleksander Klemen-Vasle, Klavdija Elizabeta Belič-Kržišnik, Ljudmila Marija Ravarotto-Voršič, Valerija Mele-Šeme, Štefanija Aleksandra Papež-Rant, Martin Ignacij Aguilar-Beltram, Katarina Starič-Madeira, Santiago Darío Pérez-Bavec, Karina Andrea

Bartolomé-Bavec, Nikolaj Danijel Žagar-Gerkman, Matija Ignacij Grohar-Durán, Avgušтина Danijela Fernández-Rogina, Kamila Andreja Mehle-Pérez, Miriam Cukjati-Lenarčič, Matija Ivan Fajfar-Mussolino, Matjaž Martin Gorše-Heller, Ignacij Aleksander Ašič-Tavella, Marija Cecilija Grohar-Rant, Marija Micaela Figueroa-Krajnik, Marija Štefanija Gelb-Dermastja, Barbara Kržišnik-Modic, Luka Ignacij Granelli-Žbogar, Aldana Helena Silvero-Krajnik, Andrej Vombergar-Selan, Matjaž Vombergar-Selan, Alenka Diez Makovec.

POROČILI SO SE:

Danijel Vodnik in Karina Canosa, Martin Križ in Gabrijela Bajda, Gabrijel Kjuder in Adrijana Mehle, Oskar Pregelj in Veronika Grabnar, Jože Stante in Sandra di Giorgio, Lojze Miklavc in Marija

7. januarja 1995 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu ANDREJ PODRŽAJ, sin Miha in Lucijane roj. Hribar.

Laura Ferreyra, Lojze Erjavec in Veronika Urbančič, Alejandro da Salvo in Helena Lobnik, Jorge Revert in Silvija Poštainer, Marko Selan in Angelika Smole, Marko Šeme in Marina Cardani, Pavle Rezelj in Astrid Mežnar, Ivko Kokalj in Anka Smole, Marcelo Rubio in Rezi Groznik, Marko Verčon in Mariana Cecilia Pera, Jože Snój in Sonja Zorko, Tone Rode in Kristina Krenžar, Fredi Žigart in Andreja Corn, Carlos Enrique Bianchi in Silvija Blazinšek, Pavel Malovrh in Andreja Verbic, Viktor Kopričnikar in Monika Urbanija, Sergij Stocca in Diana Estrella Costa, Karel Gričar in Nieves B. Goyburu, Janko Koželnik in Monika Vitrih, Alfredo Persia in Suzana Milač, Andrej Osterc in Veronika Malovrh, Germán P. Petrungraro in María Inés Osterc.

UMRLI SO:

Marjana Tominc, Vinko Povše, Albi-na Žerial roj. Primožič, Antonija Vidmar, France Mehle, Evgenija Golob, Marija Mavec, Ivanka Zupanc, Silvo Lipušček, Milan Grdin, Julija Apath Marcucci, Vi-

ljem Mavrič, Barbara Stanonik, Franc Mrak, Jelka Pahor, France Čotar, Andrejka Lovrenčič, Jože Langus, Darina Schiffrer, Frančiška Janežič, Henrik Kretič, Silverij Šuc, prelat dr. Alojzij Starc, Janez Perharič, Jože Zakrajšek, Ivanček Kopač, Valentin Grohar, Franc Baloh, Eduardo H. Staudacher, Francka Oman, Minka Legan, Anton Trček, Amalija Bergant, Mario Kobi, Vera Kokalj, Esteban A. Mazieres-Poznič, Anton Jursinovič, Pavel Ferfolja, Marija Škraba, Marija Milena Ravnik, Vinko Goršič, Franc Seljak, Štefan Veneš, Anton Bregar, Olga Zorc roj. Rudež, Martin Boštjančič, Rudolf Drnovšek, Zofija Živec, Diana Cueto-Marinšek, Niko Hočevar, Franc Mislej, Pavel Urbanč, Marija Bajuk, Marija Draksler, Angel Jančič, Marija Troha, Štefanija Pavlin, Zora Bajlec, Fani Turk, Jože fina Klinec, Matko Indihar, Martin Potočar, Lojzka Kokalj, Judi Čibič, Ivanka Pavšer, Ivanka Koščak, Rozalija grgič roj. Bačer, Franc Bohanc, Angela Erjavec, duhovnik Anton Grčman, Tine Duh, Aleksander Marinšek, Franc Jarc, France Modic, Tine Kovačič, Ivan Berginc, Anton Mivšek, Edvard Keber.

15. januarja 1995 je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu ALEKSANDER JAKOŠ, sin Markota in Sandre roj. Malovrh.

SLOVENSKE SOBOTNE ŠOLE V ARGENTINI V LETU 1994

Osnovne šole

Šola Jakoba Aljaža v Bariločah

Učencev 21; voditeljica: Marta Jerman; verouk: Ivanka Marinič; učiteljice: Alenka Arnšek, Cilka Arnšek, Danica Mavrič, Anica Magister, Lija Kambič; petje: Lučka Jerman; v vrtcu 6 otrok.

Šola Franceta Balantiča v San Justu

Učencev 104, v vrtcu 28; voditeljica: Angelca Klanšek; verouk: Anton Bidovec; učiteljice: Ivana Tekavec, Danica Malovrh, Marija Urbančič, Mirjam Oblak, Bernarda Krajnik, Pavlinka Zupanc; v vrtcu: Veronika Malovrh, Monika Zupanc, Nevenka Godec; petje: Anica Mehle, Marija Štrubelj in Marta Selan; pomoč: Ivanka Puhek; preds. odbora staršev: Lojze Modic.

Šola Ireneja Baraga v Slovenski vasi

Otok 62, v vrtcu 9; voditeljica: Mirjam Goljevšček; verouk: Franci Pavlič, Janez Petek, Jaka Barle; učiteljice: Elizabeta Grbec, Lucijana Servin, Mari Urbanija, Olga Fink, Lojzka Mehle, Zlata Adamič; petje: Lucijana Servin, Lojzka Mehle in sestra Snežna; pred. šolskega odbora: Mari Rot.

Šola Josipa Jurčiča v Carapachayu

Otok 25, v vrtcu 4; voditeljica: Metka Slabe; verouk: dr. Jure Rode; učiteljice: Ani Klemen, Ani Resnik, Helena Skarlovnik, Helena Žnidar, Marija Slabe; petje: Ani Klemen in Monika Dobovšek; preds. šol. odbora: Martin Jeretina.

Šola Franceta Prešerna v Castellarju

Otok 86, v vrtcu 19; voditeljica: Mija Markež; verouk: France Bergant; učiteljice: Pavla Petek, Sonja Zarnik, Irena Zarnik, Veronika Vivod, Silva Kovačič, Monika Kenda, Nadica Grohar, Helena Zarnik; petje: Mojca Jelenc; telovadba:

Marjan Vivod in Kristjan Vivod; preds. odbora staršev: Metka Kopač.

Šola škofa dr. Gregorija Rožmana v San Martinu

Učencev 65, v vrtcu 18; voditeljica: Katica Dimnik; verouk: France Šenk; učiteljice: Ana Strle, Andreja Verbic, Marta Škulj, Regina Leber, Angelca Podržaj, Saša Golob, Irena Peršuh; petje: Lučka Kastelic; preds. šol. odbora: Gabrijele Marolt.

Šola Antona Martina Slomška v Ramos Mejiji

Otrok 65, v vrtcu 14; voditeljica: Helena Malovrh; katehet: Jože Škerbec; učitelji: Kristina Breznikar, Saša Omahna, Alenka Poznič, Marjana Rezelj, Meta Vombergar, Alenka Bokalič, Angelika Selan, Gabrijela Malovrh, Helena Rode, Marcel Brula, Marjan Loboda, Marjan J. Loboda; petje: Ivan Vombergar; preds. šol. odbora: Saša Omahna.

Šola Janeza Ev. Kreka v Tucumanu

Otroci 4; voditeljica: Jožejka Žakelj, učiteljici: Marta Žakelj in Ivica Draksler.

Šola Mirka Kunčiča v Villa Mercedes, San Luis

Otroka 2, voditeljica: Jožica Zupanc; učiteljica: Andrejka Zupanc.

Jegličeva šola za špansko govoreče otroke v Slovenski hiši

Otrok 35; voditeljica: Marjana Batagelj; učiteljice: Irenka Fajdiga, Nevenka Jelenc, Cecilija Grbec, Pavla Grbec, Tadjana Stariha, Francka Korošec; pred. odbora staršev: Irena Žerovnik Roson.

Šola sv. Cirila in Metoda v Mendoza

Otrok 39, 4 v vrtcu; voditeljica: Lenčka Božnar; verouk: Jože Horn; učiteljice: Angelca Bajda, Mari Mlinar, Marta Plath, Vladko Žumer; petje: Angelca Bajda; knjižničarka: Mari Mlinar.

Šola za špansko govoreče: otrok 10, uči Bibi Bajda.

Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka

V Slovenski hiši: Dijakov 129; ravnateljica: Metka Mizerit; profesorski zbor: Frido Beznik, Luka Debevec, Neda Dolenc, Rok Fink, Štefan Godec, Marjan Hribar, dr. Marko Kremžar, Marjan Loboda, Alenka Magister, dr. Alojzij Starc, Jože Škerbec, arh. Jure Vombergar; namestnika: France Bergant in Anica Mehle; tajnica: Alenka Poznič.

V Bariločah: 6 dijakov; ravnatelj: Milan Magister; poučevala tudi Zdenka Jan in dr. Stane Žužek.

Naš gost Jožko Kragelj v pogovoru z eno od redovnic, ki vodijo dlovito restavracijo v Lujanu.

Škof Metod Pirih, ko je obiskal župnijsko cerkev fatimske Marije v Lomas del Mirador.

UVOŽENO iz Slovenije

- Zemlja je planet, ki vnaša nemir v vesolje.
- Teško je ostati pošten, konkurenca je vse slabša.
- Skozi vsak zid je mogel, tako majhno glavo je imel.
- Da bi se jim postavil na čelo, je moral iti čez trebuh.
- Ne ve se, kaj je bolj grozno: imeti človeka za norca ali norca za človeka.
- Izkoriščanje človeka po človeku ni dovoljeno. Kako pa je z izkoriščanjem človeka po — nečloveku.
- Kaj res raste standard — ali pa se niža človek?
- Veroval sem v človeka. Zelo kmalu sem razčistil z religijo.
- Človek je največje bogastvo — vendar samo takrat, če je kaj vreden.
- Človek človeku — telefon.
- Navodilo za lov na grešnike: nastaviš greh in počakaš, da človek zdrkne vanj.
- Izdaja prijateljev je prva vaja za izdajo domovine.
- Ne dovolimo, da nas odpisujejo nepismeni.

malo za šalo

Neki zdravnik se s pacientom pogovarja o Svetem pismu in pravi:

„Ne morem verjeti, kar piše tam, saj je nemogoče, da bi ljudje živeli po nekaj sto let.“

Pacient mu smehljaje odvrne: „Gospod doktor, ne upoštevajte dejstva, da takrat še ni bilo zdravnikov.“

**

Tine opazuje svojo ženo pri šivanju in čez nekaj časa pravi: „Tega ne razumem.“

„Česa ne razumeš?“

„Da tako lepo vtakneš nitko v drobno šivankino uho, imaš pa probleme, ko je treba zapeljati avto v garažo.“

**

„S katerimi besedami je Bog ustanovil zakonsko zvezo?“ vpraša župnik pri verouku.

Damijan dvigne roko: „Ko je v raji rekel: Sovraštvo bom naredil med teboj in ženo.“

**

Profesor klasičnih jezikov pravi pri zajtrku: „Draga, nocoj sem imel čudovite sanje: sanjalo se mi je, da sem dal Ciceronu dvojko v latinščini.“

BREZ BESED

KJE JE KAJ

Vprašanja in pogledi - Marjan Loboda	33
Pismo ZSMŽ papežu Pavlu VI. o pomorjenih domobrancih	34
Našim logaškim fantom in možem, našim domobrancem - Majda Maček Skubičeva	36
Na konzulatu - Jože Cukale	37

„Na pragu tretjega tisočletja“ - Lojze Kukovica	38
Razgibano življenje vesoljne Cerkev - Rafko Valenčič	40
Misli k bogoslužnim berilom - Stanko Fajdiga	43
Zgodbica (tudi) za današnji čas	48
Maša za diplomate	49
Jezus pred pretorijem - Wilhelm Hünermann	49
Kultura - Justin Stanovnik	51

Prešeren in krščanstvo - Alojz Rebuta	53
Zdravljica - France Prešeren	56
Iz Krsta pri Savici - France Prešeren	57
Arhitekt Viktor Sulčič - Jure Vombergar	57
Slovenski mučenec - Lojze Grozde - Anton Strle ...	58
Krsti, poroke in smrti	61
Slovensko sobotne šole	62

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877
Stavljenje in oblikovanje: MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215
Tiska: Talleres Graficos VILKO S.R.L., - Estados Unidos 425 (1101) Buenos Aires, Argentina

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treviey Dr. Toronto M8 4C4, Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1995: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

**Počitniški dom
rev. Rudolfa Hanželiča
v Cordobi.**

Vodstvo šolske kolonije
so sestavljali: (1. vrsta)

Marjan Vivod, Jani
Dobovšek in Kristjan
Vivod. (2. vrsta) Tone
Vivod, Anica Rode,
voditeljica Saša Omah-
na, Veronika Vivod,
Karla Jakoš ter Helena
Zarnik. Stoji župnik
France Bergant.

**Silvestrovanje v
sanjuškem Našem domu
v pričakovanju novega
leta.**

25. decembra 1994. Božičnica v Našem domu v San Justu. Žive jaslice in živ božični drevešček, ki so ga sestavljali člani Mladinskega pevskega zbora. Izbrane božične pesmi, recitacije in originalna scenarija so ustvarile najlepše božično razpoloženje. Foto: Marko VOMBERGAR

Šolska mladina na počitniški koloniji v Hanželičevem domu v Cordobi s svojimi voditelji. Foto: Matjaž OMAHNA

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec

Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877

Composición y Armado: MALIVILKO - Impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina